

STANDARD ROMAN
SR 4032-1

Noiembrie 2001

Indice de clasificare G71

LUCRĂRI DE DRUMURI
Terminologie

Road works. Terminology

Travaux routiers. Terminologie

APROBARE

 Aprobat de Directorul General al ASRO la 23 noiembrie 2001
 Înlocuiește STAS 4032/1-90

CORESPONDENȚĂ

La data aprobării prezentului standard, nu există nici un standard internațional sau european care să se refere la același subiect

On the date of this standard approval there is no international or european standard dealing with the same subject

À la date d'approbation de la présente norme il n'existe pas de Norme internationale ou européenne traitant du même sujet

DESCRIPTORI TIT

Drum, lucrări de drumuri, terminologie

ASOCIAȚIA DE STANDARDIZARE DIN ROMÂNIA (ASRO),

Adresa poștală: str. Mendeleev 21-25, 70168, București 1

Direcția Generală: Tel.: +40 1 211.32.96; Fax: +40 1 210.08.33

Direcția Standardizare: Tel. : +40 1 310.43.08; +40 1 310.43.09, Fax: +40 1 315 58 70

© ASRO

Reproducerea sau utilizarea integrală sau parțială a prezentului standard în orice publicații și prin orice procedeu (electronic, mecanic, fotocopiere, microfilmare etc.) este interzisă dacă nu există acordul scris al ASRO

Ref.: SR 4032-1:2001

Ediția a 6-a

Preambul

Prezentul standard revizuieste STAS 4032/1-90, pe care îl înlocuiește. Standardul se referă la terminologia utilizată de factorii interesați în sectorul rutier.

Standardul a fost elaborat inițial în 1953 și revizuit în anii 1965, 1974, 1982 și 1990.

Terminologia în general constituie punctul de pornire al tratării corecte a unui anumit domeniu de activitate. În particular, terminologia rutieră, care face obiectul SR 4032-1, are o gamă largă de termeni specifici care trebuie definiți corect, în concordanță cu normele tehnice și standardele naționale și internaționale în vigoare, astfel încât abordarea lor în vorbire sau în scris să se facă unitar de către toți specialiștii.

În ultimii ani, pe plan mondial și național, se constată o evoluție spectaculoasă a tehnicii în domeniul rutier, care a determinat și o evoluție corespunzătoare a terminologiei rutiere. Pe plan mondial, problema terminologiei rutiere este tratată cu deosebită atenție, actualizarea acesteia făcându-se prin comitetul tehnic de specialitate al Asociației Mondiale de Drumuri (A.I.P.C.R.). De asemenea, se constată preocuparea comitetelor tehnice ale aceleiași asociații pentru elaborarea unei terminologii proprii (de exemplu: Comitetul Tehnic pentru Transportul Durabil care și-a elaborat un glosar de termeni specifici).

În acest context, s-a impus necesitatea revizuirii STAS 4032/1-90 în scopul reanalizării termenilor definiți și introducerii de termeni noi, în conformitate cu noile evoluții ale tehnicii rutiere. Față de ediția precedentă a standardului, care conținea 267 termeni, noul standard conține 661 termeni, definiți în conformitate cu terminologia folosită în sectorul rutier național și internațional.

Numărul mult mai mare de termeni cuprinși în standard a rezultat în urma completării cu termeni clasici care nu au fost cuprinși în ediția din 1990, precum și prin introducerea unor termeni specifici noilor domenii rutiere care au apărut și s-au dezvoltat în ultimii ani (sistem de transport inteligent, transport integrat, dezvoltare adaptată etc.).

Standardul revizuit va constitui un instrument de lucru deosebit de util specialiștilor din domeniul rutier, mai ales în contextul în care schimbul de informații la nivel internațional cunoaște o puternică dezvoltare.

1 Generalități

1.1 Obiect și domeniu de aplicare

Prezentul standard stabilește definițiile principalilor termeni folosiți la proiectarea, construcția, întreținerea și exploatarea drumurilor publice.

1.2 Terminologia din prezentul standard nu este limitativă.

2 Terminologie

A

Nr. crt.	Termen	Definiție
1	Abraziv	Material dur natural sau artificial, care are proprietatea de a uza prin frecare. NOTĂ - În sectorul rutier abrazivii se folosesc ca material antiderapant și în cadrul unor încercări de laborator la uzură
2	Absorbție	Fenomen de pătrundere a particulelor unei substanțe într-o altă substanță, prima numindu-se absorbit, iar cealaltă absorbant
3	Accelerator de priză	Adaos special care grăbește priza unui mortar sau beton de ciment
4	Acostament	Fâșie laterală situată între marginea părții carosabile și muchia platformei drumului
5	Acostament consolidat	Acostament realizat printr-o tehnologie de stabilizare a agregatelor naturale cu lianți sau dintr-un pereu
6	Activant	Substanță utilizată pentru accelerarea unei reacții care, adăugată în cantități mici într-un liant rutier, îi conferă acestuia proprietăți speciale sau i le îmbunătățește pe cele naturale
7	Acvoplanare	Alunecarea autovehiculelor, fără posibilități de control, pe o peliculă de apă formată accidental pe partea carosabilă
8	Adâncime de îngheț	Nivelul cel mai coborât de la suprafața drumului la care apa interstițială se transformă în gheață în timpul iernii (în practică se admite că această adâncime coincide cu cea a izotermei zero)
9	Adezivitate	1. Proprietate care caracterizează aptitudinea a două materiale de a se lipi între ele. 2. Caracteristică a lianților bituminoși exprimată prin rezistența pe care o opun la dezlipirea peliculei de bitum de pe granulele agregatelor naturale sub acțiunea tensiunilor interfaciale ale sistemului liant-agregat în prezența apei
10	Adezivitate activă	Aptitudine a unui liant de a se fixa pe un agregat natural în stare umedă sau uscată
11	Adezivitate pasivă	Aptitudine a unui liant de a rezista la dezanrobare sub acțiunea apei sau a unui alt element fizic sau chimic
12	Adsorbție	Reținere a moleculelor unei substanțe fluide pe suprafața unui corp lichid sau solid. Există patru feluri de adsorbții după natura corpului adsorbant și natura corpului adsorbit: solid-gaz, solid-lichid, lichid-gaz și lichid-lichid. Aceasta crește cu mărirea presiunii și cu scăderea temperaturii

13	Aer oclus	Volum de aer înglobat în masa betonului de ciment rutier sub formă de bule de aer microscopice, uniform distribuite, cu scopul sporirii rezistenței betonului la îngheț-dezgeț
14	Afuiere (la drum)	Acțiune de dezagregare și spălare locală a unui rambleu de drum sub acțiunea unui curent de apă
15	Agregate artificiale	Materiale granulare obținute prin prelucrarea unor subproduse industriale
16	Agregate naturale	Materiale granulare, prelucrate sau neprelucrate, de origine minerală, obținute din sfărâmarea naturală sau artificială a rocilor provenite din cariere sau balastiere
17	Alee	Drum îngust, trasat și amenajat special, de regulă încadrat de plantații, destinat în mod obișnuit circulației pietonilor, bicicliștilor, călăreților etc., și pentru accesul la clădirile care nu sunt amplasate adiacent străzilor
18	Aliniament	Sector de drum în linie dreaptă cuprins între două curbe succesive
19	Alterare	Vicierea (modificarea) la suprafață a unei roci datorită agenților atmosferici
20	Alunecare de teren	Rupere a unui versant natural sau taluz, în care o masă de pământ se deplasează de-a lungul unei suprafețe de rupere, în raport cu masivul care rămâne pe loc
21	Aluviune	Materiale provenite din dezagregarea rocilor sub acțiunea fenomenului de eroziune, transportate de apele curgătoare sau torenți și apoi depuse pe măsura scăderii debitelor sau a pantelor
22	Amonte (în...)	În susul văii, al apei, spre izvoare, mai aproape de sursă față de un punct de referință
23	Amorsare	Operație de ungere, de regulă cu un liant bituminos, a suprafeței unui strat suport în scopul asigurării legăturii cu stratul de acoperire
24	Amprenta roții	Urmă întipărită prin presarea pneului pe suprafața părții carosabile
25	Ampriză	Suprafață de teren ocupată de elementele constructive ale drumului: parte carosabilă, trotuare, piste pentru cicliști, acostamente, șanțuri, rigole, taluzuri, banchete, șanțuri de gardă, ziduri de sprijin și alte lucrări de artă
26	Analizor al profilului longitudinal (profilograf)	Aparat montat pe o remorcă care evaluează planeitatea suprafeței de rulare a structurii rutiere prin măsurarea cu ajutorul unui pendul inerțial a unghiului pe care îl face un braț atașat vehiculului, prin intermediul unei roți palpatoare. Aparatul permite măsurarea lungimilor de unde relative în profil longitudinal
27	Ancoră	Bară de oțelbeton folosită la armarea rosturilor longitudinale ale îmbrăcăminților rutiere din beton de ciment pentru a preveni alunecarea sau denivelarea dalelor adiacente, precum și la anumite tehnologii de consolidare a versanților (cu plăci ancorate, cu plase de sârmă etc.)
28	Anrobare	Operație prin care granulele agregatelor naturale sau artificiale se acoperă (se învelesc) cu o peliculă de liant bituminos

29	Anrobat bituminos	Mixtură asfaltică macroporoasă obținută de regulă cu agregate naturale din balastiere, concasate sau neconcasate, selectate astfel încât să se înscrie în zonele de granulozitate stabilite. Se recomandă pentru straturi de bază și ca îmbrăcăminți rutiere ușoare, etanșarea acestora fiind absolut necesară
30	Anrocament	Îngrămădire de bolovani de râu, de blocuri de piatră sau de beton, de dimensiuni mari, pentru apărarea malurilor sau a terasamentelor
31	Antigel	Aditiv care, dizolvat în apa de amestecare pentru mortare și betoane de ciment, micșorează punctul de congelare al soluției apoase
32	Antrenor de aer	Substanță tensioactivă cu caracter hidrofobizant utilizată pentru introducerea unor microbule de aer în masa betonului de ciment cu scopul sporirii rezistenței acestuia la îngheț-dezgeț
33	Apă epurată	Apă din care au fost îndepărtate, prin diverse procedee (mecanice, chimice etc.), substanțele dăunătoare antrenate în suspensie sau dizolvate
34	Apă reziduală	Apă cu impurități sau cu substanțe toxice, evacuată din unități economice, instituții, grupuri sociale etc.
35	Apă subterană	Pânză freatică sau apă care există în cavitățile din interiorul pământului
36	Aplatizare	Modificare a formei unei granule, unui obiect, astfel încât să capete două fețe plane, paralele și relativ apropiate
37	Argilă	Pământ granular fin care manifestă plasticitate într-un anumit domeniu de umiditate și conține peste 30 % fracțiuni sub 0,005 mm
38	Argilă organică	Argilă cu un conținut ridicat de materii organice
39	Arteră de penetrație	Drum public de legătură între un drum principal și rețeaua stradală a unei localități
40	Arteră de tranzit	Drum public pe care se desfășoară preponderent fluxuri de circulație cu originea și destinația în afara zonei sau localității în cauză
41	Arteră rutieră	Stradă din localitățile urbane sau rurale
42	Asanare	Operație de înlăturare a surplusului de apă de pe un teritoriu prin lucrări specifice
43	Asfalt natural	Amestec natural compus din materiale calcaroase sau silicioase impregnate cu bitum
44	Asfalt turnat	Mixtură asfaltică specială la care golurile scheletului mineral sunt umplute integral cu mastic bituminos; se realizează la cald cu bitum dur, nu necesită compactare și se recomandă pentru trotuare, străzi, platforme și căi pe poduri
45	Asfaltare	Operație de aplicare a unor straturi bituminoase
46	Asfaltizare	Proces de desăvârșire a anrobării și închiderii stratului bituminos de la suprafața îmbrăcăminții sub efectul căldurii și circulației autovehiculelor

47	Atelier de compactare	Ansamblu de utilaje necesare pentru realizarea compactării terasamentelor sau a straturilor rutiere
48	Atriție	Proces de uzură și fărâmițare a granulelor de agregate naturale din straturile rutiere datorită frecării între ele sub acțiunea circulației rutiere
49	Autostradă	Drum public de interes național, de mare capacitate și viteză, rezervat exclusiv circulației autovehiculelor, prevăzut cu două căi unidirecționale separate printr-o zonă mediană, având cel puțin două benzi de circulație pe sens și bandă de staționare accidentală, intersecții denivelate și accese limitate, intrarea și ieșirea autovehiculelor fiind permisă numai prin locuri special amenajate denumite noduri de circulație. Posedă dotări speciale pentru siguranța și confortul utilizatorilor
50	Autostradă urbană	Autostradă situată în interiorul unei localități
51	Aval (în...)	În josul văii, al apei, spre vărsare, mai departe de sursă în raport cu un punct de referință
52	Avalanșă	Masă de zăpadă care se deplasează pe pantele munților cu înclinare mare, antrenând în mișcare tot ce întâlnește în cale (bolovani, copaci etc.)
53	Axa drumului	Locul geometric, format din linii drepte și curbe, al punctelor egal distanțate de marginile părții carosabile, fără a se considera supralărgirea în curbe
54	Axa zero	Axă virtuală, frântă, având pe tronsoane declivitate constantă și la care linia proiectului coincide cu linia terenului

B

55	Badijonare	Operație de ungere, de regulă cu o peliculă de bitum, a suprafeței poroase a unei îmbrăcămini rutiere urmată de acoperire cu agregate naturale mărunte cu scopul închiderii (etanșării) suprafeței
56	Balast	Agregat natural de balastieră constituit dintr-un amestec natural de pietriș și nisip, cu granulație (0...63) mm
57	Balastieră	Exploatare la suprafață deschisă în albiile râurilor, în versanții dealurilor etc. în scopul extragerii balastului
58	Banchetă	Fâșie de teren amenajată la baza taluzului de debleu pentru protejarea șanțului sau rigolei
59	Bandă de accelerare	Bandă de circulație suplimentară, adiacentă părții carosabile, prevăzută la intersecția dintre două drumuri pentru a permite autovehiculelor dintr-un flux lateral să atingă, la intrarea pe o autostradă sau pe un drum principal, viteza corespunzătoare arterei respective
60	Bandă de circulație	Subdiviziune a părții carosabile, materializată sau nu prin marcaje rutiere, destinată circulației unui singur șir de vehicule

61	Bandă de decelerare	Bandă de circulație suplimentară, adiacentă părții carosabile, prevăzută la intersecția dintre două drumuri pentru a permite autovehiculelor care își reduc viteza la ieșirea pe un drum lateral, să nu jeneze participanții la trafic de pe drumul pe care îl părăsesc
62	Bandă de ghidare	Fâșie îngustă (0,25...0,75) m care încadrează pe ambele părți căile unidireționale ale autostrăzilor, realizată cu aceeași structură rutieră ca și partea carosabilă
63	Bandă de ieșire din flux	Bandă de circulație, adiacentă părții carosabile, care precede banda de decelerare, pentru a permite ieșirea unui flux lateral din fluxul principal de circulație
64	Bandă de încadrare	Fâșie consolidată din acostamentul drumului lângă partea carosabilă
65	Bandă de pătrundere în flux	Bandă de circulație adiacentă părții carosabile prevăzută în continuarea benzii de accelerare pentru a permite accesul fluxului lateral în curentul principal de circulație
66	Bandă de staționare accidentală	Bandă suplimentară prevăzută la autostrăzi în partea dreaptă a căii unidireționale, destinată opririi și staționării autovehiculelor în cazuri de necesitate
67	Bandă de stocare	Bandă de circulație amenajată într-o intersecție, pe care vehiculele staționează în vederea schimbării direcției de mers
68	Bandă suplimentară pentru traficul lent	Bandă de circulație realizată în zonele cu declivități mari și continue în scopul de a crea posibilitatea ca autovehiculele care circulă cu viteze reduse să urce fără a jena deplasarea autovehiculelor rapide care se deplasează pe banda curentă a părții carosabile
69	Barbacană	Deschidere cu secțiune transversală mică realizată în elementele unei construcții (zid de sprijin) care permite trecerea apelor infiltrate în spatele acestora
70	Barieră	Ansamblu de piese acționate manual sau mecanic care semnalizează închiderea circulației pe o anumită zonă
71	Barieră de dezgheț	Restricție temporară de tonaj introdusă pe un sector de drum pentru a se evita apariția degradărilor din îngheț-dezgheț în perioada de dezgheț
72	Batardou	Construcție provizorie cu pereți etanși care se execută în albia unui curs de apă în scopul izolării unei incinte, în care să se poată executa lucrări în spațiu uscat
73	Bazin decantor	Construcție (de epurare) sub forma unui șanț pereat, cu fundul orizontal, executat cu scopul epurării apelor colectate în șanțul drumului și dimensionată astfel încât să permită sedimentarea materiilor solide în suspensie, înaintea decantării apelor într-un emisar
74	Bazin de dispersie	Bazin protejat printr-un pereu din anrocamente sau anrocamente betonate, amplasat în aval de construcțiile de epurare, înainte de deversarea apei epurate pe teren, având forma regulată și deversorul pe latura mare și permițând scurgerea lamelară a apei pe o suprafață calculată astfel încât să împiedice eroziunea solului

75	Bermă	Banchetă amenajată pe taluzurile înalte care fragmentează lungimea acestora, în scopul măririi stabilității lor
76	Beton	Material de construcție cu structura unui conglomerat artificial, obținut în urma întăririi unui amestec judicios stabilit de agregate naturale sau artificiale, lianți anorganici în amestec cu apa sau lianți organici. În cazul utilizării lianților anorganici (cimenturi) rezultă betoane de ciment, iar când liantul este bitum, materialul poartă numele de beton asfaltic
77	Beton armat	Material de construcție realizat din conlucrarea betonului de ciment și armăturilor executate obișnuit din bare de oțel, iar uneori din diverse tipuri de fibre, pentru preluarea eforturilor din întindere
78	Beton asfaltic	Mixtură asfaltică (a se vedea 379) în care agregatele naturale principale sunt, de regulă, criblurile
79	Beton asfaltic rugos	Beton asfaltic cu un schelet mineral puternic (> 70 % cribluri) realizat printr-o tehnologie adecvată, din care se execută un strat de uzură cu foarte mari asperități
80	Beton ciclopian	Material de construcție cu structura unui conglomerat artificial alcătuit din bolovani de râu sau fragmente de piatră brută legate printr-un beton de ciment obișnuit
81	Beton de ciment cu armătură continuă (îmbrăcăminte din...)	Îmbrăcăminte rutieră din beton de ciment armat cu armătură longitudinală și transversală, fără rosturi transversale de contracție
82	Beton de ciment	Amestec de agregate naturale, ciment și apă în anumite proporții
83	Beton poros	Beton de ciment cu porozitate deschisă mare (15%...30 %)
84	Beton precomprimat	Varietate a betonului armat obișnuit, caracterizată prin introducerea unei stări inițiale de tensiuni și deformații create prin precomprimare sau postcomprimare
85	Beton slab	Beton de ciment cu performanțe mecanice reduse utilizat la realizarea straturilor de fundație în structurile rutiere
86	Bitum de petrol	Bitum neparafinos pentru drumuri care provine din țiteiuri neparafinoase selecționate și care se prezintă ca o masă solidă sau semisolidă
87	Bitum aditivat	Bitum cu adaos de substanțe tensioactive pentru îmbunătățirea adhezivității acestuia
88	Bitum fluidifiat cu solvent	Bitum a cărui vâscozitate a fost redusă prin adăugarea unui solvent volatil
89	Bitum fluidifiat cu ulei	Bitum a cărui vâscozitate a fost redusă prin adăugarea unui ulei cu volatilitate scăzută. NOTĂ - Se vorbește despre bitum petrolier fluidifiat atunci când solventul utilizat este de origine petrolieră
90	Bitum fluxat	Amestec de două bitumuri cu consistențe diferite sau a unui bitum dur cu un ulei mineral

91	Bitum modificat	Bitum ale cărui proprietăți reologice au fost modificate în timpul fabricării prin utilizarea de agenți chimici. NOTĂ - În acest context termenul de "agent chimic" cuprinde cauciuc natural, polimeri sintetici, sulf și anumiți compuși organo-metalici, dar nu oxigen sau catalizatori de oxidare, cum ar fi clorură ferică, acid fosforic și pentaoxid de fosfor. Fibrele și pudrele anorganice nu sunt considerate ca modificatori pentru bitum. Modificatorii pentru bitum pot fi utilizați "direct" sau sub formă de bitum fluidificat sau emulsii sau amestecați cu, de exemplu, bitum natural
92	Bitum pentru drumuri	Bitum destinat pentru legarea granulelor minerale și utilizat pentru construcția și întreținerea drumurilor și a lucrărilor hidraulice. NOTĂ - În Europa sortimentele cele mai utilizate de bitum pentru drumuri sunt caracterizate prin penetrație până la o valoare maximă de 900 zecimi de mm. Sortimentele mai noi sunt caracterizate prin vâscozitatea lor
93	Bitum tăiat	Amestec de bitum cu un solvent organic adecvat
94	Bitum-cauciuc	Bitum modificat prin încorporare de pudră de cauciuc
95	Blocaj	Strat de fundație în structura rutieră realizat din piatră brută sau bolovani de râu, executat manual pe nisip sau balast
96	Bolovani	Rocă sedimentară detritică mobilă formată din elemente rotunjite cu dimensiuni cuprinse între (63...160) mm
97	Bolovăniș	Depozit alcătuit predominant din fragmente de roci cu dimensiuni între 20 mm și 200 mm
98	Bombament	Profil transversal al suprafeței părții carosabile în formă de acoperiș cu două pante, cu sau fără racordare între ele în treimea mijlocie
99	Bordură	Material fasonat din piatră naturală sau prefabricat din beton de ciment, utilizat la încadrarea unor anumite tipuri de îmbrăcăminti rutiere sau a trotuarelor
100	Bornă	Dispozitiv (de regulă stâlp din beton de mică înălțime) pentru marcarea pe teren a unui punct (topografic, geodezic, administrativ) sau a distanțelor față de punctul adoptat drept origine (borne kilometrice, borne hectometrice)
101	Bretea de legătură	Cale de racordare unidirecțională la o intersecție cu o autostradă
102	Buciardare	Operație de obținere a unor adâncituri de (0,6...1) cm pe suprafețe netede, în scop decorativ sau pentru mărirea rugozității
103	Buclă de racordare	Bretea între două drumuri într-o intersecție, cu întoarcere la circa 270 °
104	Bulevard	Stradă, magistrală sau principală, cu lățimea părții carosabile mai mică de 1/3 din lățimea totală între fațade și cu zone laterale pentru pietoni, cicliști, spații verzi, care are numai intersecții la nivel (semaforizate sau de tip girator) și cu delimitarea foarte clară a spațiilor destinate diferiților utilizatori, fiind astfel o importantă axă compozițională în teritoriul urban
105	Burdușire	Defecțiune a complexului rutier sub forma unor denivelări neregulate produse prin pierderea capacității portante a acestuia din diverse cauze, inclusiv din acțiunea îngheț-dezghetului

106	Butisă	Pavea specială folosită la marginea pavajului pentru racordarea acestuia cu bordura

C

107	Cadastrul drumului	Cadastru de specialitate care reprezintă un subsistem unitar și obligatoriu de evidență tehnică, economică și juridică, prin care se realizează identificarea, înregistrarea și reprezentarea pe hărți și planuri cadastrale a bunurilor imobile din zona drumului
108	Casiu	Șanț în trepte, protejat, construit pe taluzuri sau versanți cu pante mari, în scopul asigurării scurgerii apelor
109	Canal	1. Construcție deschisă, cu lungimea mare în raport cu dimensiunile secțiunii transversale, săpată total sau parțial în terenul natural, cu rol de îndepărtare a apelor de suprafață din zona drumului. 2. Conductă construită din beton sau din tuburi îmbinate, destinată să transporte lichide în diferite scopuri
110	Canalizare	Ansamblu de lucrări tehnice executate pentru colectarea și evacuarea apelor uzate dintr-o localitate, într-un sistem tehnic, de pe un teren, sau a apelor din precipitații, în vederea păstrării salubrității solului și a aerului sau pentru îndepărtarea apelor din zona drumului
111	Cantonier	Lucrător calificat în întreținerea unui sector de drum
112	Capacitatea portantă a complexului rutier	Caracteristică de bază a complexului rutier de a prelua încărcările din trafic
113	Caracteristici de suprafață	Ansamblul proprietăților suprafeței de rulare (planeitate, rugozitate etc.)
114	Carieră	Exploatare la zi de roci consistente (calcare, granite, bazalturi etc.) din zăcăminte care ajung la suprafață
115	Carotă	Probă netulburată care se extrage dintr-un strat rutier coeziv în vederea verificărilor de laborator
116	Cartea drumului	Ansamblu de documente în care se evidențiază, pe poziții kilometrice, elementele constructive și geometrice ale drumului, lucrările de artă și eventualele condiții particulare care influențează parametrii de exploatare ai drumului
117	Catalizator	Material care modifică viteza de reacție chimică fără să se integreze în proces (de exemplu varul introdus în procesul de stabilizare a cenușilor de termocentrală)
118	Cavalier	Cordon de pământ sau de alte materiale de-a lungul unui drum, format în urma unor lucrări de construcție sau întreținere a acestuia
119	Cămin de vizitare	Construcție subterană executată din zidărie, beton armat sau tuburi prefabricate din beton, care permite accesul din exterior în vederea controlului și curățării drenurilor sau conductelor subterane
120	Cenușă de termocentrală	Pulbere rezultată din arderea cărbunilor în focarele cazanelor centralelor termoelectrice
121	Cilindrare	Operație de îndesare și fixare cu ajutorul compactoarelor cu rulouri netede a straturilor al căror grad de compactare nu se poate determina prin metode obișnuite

122	Ciment	Liant hidraulic obținut prin măcinarea fină a unor clinchere, cu sau fără adaosuri minerale active, care în contact cu apa face priză și se întărește
123	Ciment Portland	Ciment obținut prin măcinarea fină a clincherului cu adaos de (2...5) % ghips pentru reglarea timpului de priză
124	Ciment rutier	Ciment obținut prin măcinarea fină a unui clincher cu un conținut de max. 6 % C ₃ A și min. 18 % C ₄ AF împreună cu ghips pentru reglarea procesului de priză
125	Cleionaj	Sistem de protejare a taluzurilor contra erodării, prin amplasarea de gardulețe din împletituri de nuiele sau prefabricate din beton
126	Clotoidă	Curbă progresivă la care raza de curbură variază invers proporțional cu lungimea arcului
127	Clutaj	Operație de așternere mecanizată și compactare de criblură preanrobată în stratul de uzură al unei îmbrăcămînți bituminoase sau de criblură în îmbrăcămintea din beton de ciment, în scopul mării rugozității suprafeței
128	Coagulare	Fenomen de închegare a globulelor care rezultă în formarea unei mase solide
129	Coalescență	Fuziune ireversibilă a particulelor unei emulsii în procesul de rupere
130	Coeficient de frecare longitudinal	Raportul dintre forța longitudinală și reacțiunea normală pe suprafața de contact generată de încărcarea pe roată în mișcare. Coeficientul de frecare longitudinal caracterizează rugozitatea în sens longitudinal a suprafeței, exprimată în funcție de viteză
131	Coeficient de frecare transversal	Raportul dintre forța perpendiculară pe planul de rotație al roții și reacțiunea normală pe suprafață, generată de încărcarea pe roată. Roata face un anumit unghi cu sensul deplasării
132	Cofraj	Formă în care se toarnă betonul proaspăt pentru realizarea elementelor și părților de structură din beton și care se menține până la întărire
133	Colmatare	Operație de umplere a rosturilor, fisurilor și crăpăturilor îmbrăcăminților rutiere cu materiale adecvate
134	Compactare	Proces de îndesare a pământului sau a materialelor din straturile rutiere, de regulă prin mijloace mecanice. Calitatea compactării se apreciază prin gradul de compactare
135	Compactometru	Dispozitiv instalat la bordul unui utilaj de compactare destinat a măsura parametrului care permit aprecierea gradului de compactare
136	Compactor	Utilaj folosit pentru îndesarea în straturi a pământului și a altor materiale de construcție
137	Compactor cu pneuri	Utilaj de compactare cu mai multe roți cu pneuri, pe osii. Pneurile pot fi netede sau cu sculpturi (profilate)
138	Compactor cu rulouri netede	Utilaj de compactare cu rulouri netede
139	Compactor mixt	Utilaj de compactare având de regulă în față un rulo neted și în spate roți cu pneuri

140	Compactor picior de oaie	Utilaj de compactare a terasamentelor ale cărui rulouri sunt înzestrate cu multe piese în trunchi de con sau de formă piramidală, de circa 20 cm înălțime
141	Compactor tandem	Compactor cu două rulouri identice, unul în față celălalt în spate
142	Compactor tridem	Compactor cu trei rulouri, unul în față și două în spate cu diametre mai mari și lățime mai mică decât ruloul din față
143	Compactor vibrator (compactor cu rulouri vibratoare)	Utilaj de compactare care are rulouri vibratoare, în scopul de a obține o bună îndesare a materialelor necoezive și o compactare în adâncime
144	Complex rutier	Ansamblul format din structura rutieră și zona activă a terasamentelor
145	Concasare	Operație de sfărâmare și de mărunțire a rocilor dure în vederea obținerii de agregate naturale
146	Confortul circulației	Totalitate a condițiilor materiale, informaționale, de mediu, umane, a reglementărilor legale și de politețe rutieră și a relațiilor dintre ele care asigură o circulație pe drumuri civilizată, plăcută, comodă, igienică și sigură
147	Confortul drumului	Totalitate a exigențelor de performanță ale drumului care asigură confortul în circulația rutieră, în concordanță cu clasa tehnică a acestuia
148	Confort optic	Caracteristica unui drum rezultată din suprapunerea efectelor geometrice în plan, profil longitudinal și transversal, care definește calitatea unui drum referitoare la perceperea de la o distanță suficient de mare a platformei și alurii traseului ce urmează să fie parcurs, precum și încadrarea în peisajul înconjurător
149	Contracurbă	Curbă de sens contrar celei care o precede pe un traseu de drum
150	Consolidarea terenului	Proces de evoluție în timp a deformării pământurilor prin reducerea volumului porilor sub acțiunea unei solicitări exterioare constante, prin eliminarea fluidelor din pori și rearanjarea particulelor solide
151	Consolidarea patului drumului	Îmbunătățire a capacității portante a terasamentelor la nivelul patului drumului, prin soluții adecvate
152	Consolidarea taluzurilor	Executare a unor lucrări specifice în scopul de a preveni sau remedia degradări ale taluzurilor (plantații de arbori sau arbuști, înierbări, cleionaje etc.)
153	Consolidarea terasamentelor	Executare a unor lucrări pentru a preveni sau remedia degradări ale terasamentelor (ziduri de sprijin, pământuri armate, barete, coloane forate, contrabanchete etc.)
154	Convertirea profilului transversal	Transformarea progresivă, la intrarea și la ieșirea din curbă, a profilului transversal cu două pante din aliniament, într-unul cu o singură pantă transversală, egală cu cea din aliniament și cu înclinare spre interiorul curbei
155	Corpul drumului	Totalitate a elementelor constructive ale drumului, în limitele amprizei la rambleu și a șanțurilor sau rigolelor de la marginea platformei la debleu

156	Cota liniei roșii	Cota axei drumului
157	Cotă de execuție	Diferență măsurată pe verticală între cota liniei roșii și cota terenului în axa drumului
158	Covor asfaltic	Strat bituminos aplicat pe stratul de rulare al structurii rutiere în scopul îmbunătățirii condițiilor de etanșare și de siguranță a circulației
159	Crăpături	Discontinuități ale suprafeței îmbrăcăminte rutiere care se manifestă pe diferite direcții și au deschiderea mai mare de 3 mm
160	Creasta taluzului	Intersecția dintre suprafața taluzului de debleu cu suprafața terenului natural, respectiv dintre suprafața taluzului de rambleu cu platforma drumului
161	Criblură	Agregat natural alcătuit din granule de formă poliedrică obținut prin concasarea, granulara și selecționarea în sorturi a rocilor dure, de regulă magmatice, bazice și semibazice
162	Criblură preanrobată	Criblură învelită, înainte de utilizare, într-o peliculă de liant bituminos
163	Curbă	Porțiune de drum având axa definită printr-un centru și o rază de curbura constantă sau variabilă
164	Curbă circulară	Curbă cu rază de curbura constantă în lungul arcului
165	Curbă de granulozitate	Reprezentare grafică a granulozității, de regulă într-un sistem de referință semilogaritm, având pe abscisă dimensiunea ochiurilor sitei sau ciurului, iar pe ordonată cantitatea de material ce trece prin ciurul sau sita respectivă, exprimată în procente din masa totală a agregatelor naturale uscate
166	Curbă progresivă	Curbă cu rază de curbura variabilă în lungul arcului
167	Curbură	Inversul razei unei curbe (de racordare)

D

168	Dală	Element al îmbrăcăminte din beton de ciment, delimitat în plan prin rosturi sau element de suprastructură la podețe
169	Debit	Volum de fluid (sau de material foarte fin) care trece în unitatea de timp printr-o secțiune dată
170	Debleu (plural debleuri)	Săpătură având forme regulate executată sub nivelul terenului natural pentru realizarea platformei drumului
171	Decapare	Tăiere și îndepărtare mecanică sau manuală a stratului vegetal de pământ, în vederea executării unor lucrări, a stratului de pământ în vederea nivelării sau, parțial, a stratului rutier deteriorat în vederea reparării lui
172	Declivitate	1. Înclinarea liniei roșii a drumului față de orizontală, calculată prin tangenta trigonometrică a unghiului pe care îl face cu orizontală; 2. Sector de drum având axa înclinată față de orizontală

173	Decopertare	Operație de îndepărtare, manual sau mecanizat, a stratului de pământ cu caracteristici necorespunzătoare de pe terenul natural, în vederea realizării terasamentelor
174	Decovil	Cale ferată cu ecartament de (400...600) mm, folosită în exploatarea locale și temporare pe șantiere, în fabrici etc.
175	Defecțiune	Lipsă de calitate, locală sau în ansamblu, a unui material brut, semifabricat sau fabricat, a unui strat rutier etc. în raport cu condițiile impuse de normele tehnice
176	Deflectograf	Dispozitiv special, montat pe un autocamion, care permite măsurarea și înregistrarea deflexiunilor complexului rutier din mers, sub solicitarea sarcinii osiei din spate
177	Deflectometru cu sarcină dinamică	Aparat care permite măsurarea bazinului de deflexiuni ale complexului rutier solicitat, sub acțiunea unei greutăți care cade de la o anumită înălțime pe placa de încărcare
178	Deflectometru cu pârghie	Aparat portabil pentru măsurarea deflexiunilor elastice în puncte izolate, sub încărcarea unei roți de autocamion standard
179	Deflexiune	Deformație verticală elastică a complexului rutier sub solicitarea produsă de sarcina osiei unui vehicul
180	Deflexiune caracteristică	Deformația elastică medie normală aferentă sectorului omogen, corectată cu produsul dintre abaterea medie pătratică normală și un coeficient funcție de suprafața admisă a fi subdimensionată
181	Deformație	Schimbare a formei unui corp sub acțiunea unei sarcini exterioare
182	Deformație elastică	Deformație care dispare o dată cu solicitarea care a produs-o
183	Deformație permanentă	Deformație care se păstrează și după încetarea solicitării care a produs-o
184	Defrișare	Operație de tăiere a arboretului și scoatere a rădăcinilor în vederea eliberării terenului înainte de realizarea unei construcții sau în scopuri agricole
185	Degradare	Înrăutățire a calității materialelor sau a structurilor rutiere care face dificilă sau imposibilă folosirea lor în condiții normale de exploatare
186	Degradări produse de îngheț-dezghet	Defecțiuni ale complexului rutier produse sub efectul traficului greu și datorate fenomenului de umflare neregulată provocată de acumularea apei și transformarea acesteia în lentile sau fibre de gheață în pământuri sensibile la îngheț, situate până la adâncimea de pătrundere a înghețului sau datorate diminuării capacității portante a pământului de fundație în timpul dezghețului determinată de sporirea umidității prin topirea lentilelor și fibrelor de gheață
187	Demolare	Operație de desfacere sau distrugere parțială a unei construcții sau a unor elemente din construcție
188	Denivelare	Porțiuni din partea carosabilă sau dintr-o suprafață al cărei nivel diferă față de cel proiectat
189	Densitate	Masa unității de volum dintr-o substanță

190	Densitate aparentă	Masa unității de volum a materialului în stare naturală
191	Densitatea rețelei rutiere	Raportul dintre lungimea rețelei rutiere și suprafața teritoriului aferent
192	Depozit	Amenajare sau construcție realizată cu scopul de a păstra și conserva materiale
193	Depozit de pământ	Masă de pământ rezultată ca exces de la lucrările de săpături și depozitată în afara amprizei drumului
194	Dezăpezire	Ansamblu de lucrări necesare pentru curățarea și îndepărtarea zăpezii de pe platforma drumului
195	Deșeu de carieră	Material care rămâne în procesul tehnologic de realizare a produselor de carieră și care nu îndeplinește condițiile standardizate și care poate fi valorificat ulterior prin tehnologii adecvate
196	Dever	Înclinare transversală a benzilor de circulație în curbă
197	Dever negativ	Înclinare transversală a benzii de circulație din exteriorul curbei, identică cu cea din aliniament, în cazul racordărilor cu rază cel puțin egală cu raza recomandabilă (înclinare nefavorabilă preluării forței centrifuge)
198	Dever pozitiv	Înclinare transversală unică a profilului părții carosabile în curbă spre interiorul acesteia la racordările cu rază mai mică decât raza recomandabilă, respectiv a benzii de circulație din interiorul curbei, în cazul racordărilor cu rază cel puțin egală cu raza recomandabilă (înclinare favorabilă preluării forței centrifuge)
199	Dezanrobare	Dezlipirea, de regulă sub acțiunea apei, a liantului bituminos de pe suprafața granulelor de agregate naturale anrobate
200	Dezvoltare durabilă	Evoluția (dezvoltarea) infrastructurii rutiere care răspunde nevoilor prezentului, respectând ecosistemele, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a progresa. Preocupările sociale ale dezvoltării durabile sunt concretizate în jurul a șapte principii: protecție, umanitate, responsabilitate, moderație, prudență, diversitate, cetățenie
201	Diagramă	Reprezentare grafică a unor mărimi, fenomene etc. cu ajutorul unor puncte, linii sau figuri geometrice la o scară convențională
202	Dimensionare (calcul de...)	Operații prin care se stabilesc, pe bază de calcul, dimensiunile elementelor de construcții (structurile rutiere) în funcție de solicitările la care acestea sunt supuse și de performanțele materialelor ce se utilizează
203	Dinamometru	Instrument pentru măsurarea forțelor
204	Disconfortul drumului	Totalitate a defecțiunilor care deranjează desfășurarea fluentă a circulației rutiere
205	Dispersie	Stare de împrăștiere a unei substanțe în particule foarte fine într-un mediu gazos, lichid sau solid

206	Distanță de vizibilitate	Distanță minimă până la care conducătorul autovehiculului trebuie să vadă suprafața drumului pe care urmează să o parcurgă, astfel încât să poată efectua în bune condiții manevrele de frânare sau de ocolire a obstacolelor
207	Distanță de vizibilitate pentru depășire	Distanță minimă de la care conducătorul unui vehicul, care urmează să execute o depășire, trebuie să vadă un vehicul care vine din sens opus
208	Dozaj	Proporție, exprimată în procente, dintre componentii unui amestec de tipul mixturilor asfaltice sau a betoanelor de ciment
209	Draglină	Echipament de lucru montat pe anumite tipuri de excavatoare folosit la săpat și încărcat pământul sau materialele dezagregate. Draglina sapă prin târâre pe teren sub nivelul platformei de lucru
210	Drenajul drumului	Sistem pentru captarea, colectarea și evacuarea apelor de infiltrație în scopul asanării corpului drumului
211	Dren	Dispozitiv amenajat corespunzător (tuburi, material filtrant) destinat să colecteze și să evacueze apa de infiltrație, să coboare nivelul pânzei de apă subterană, să capteze apa dintr-un strat de mică adâncime. În funcție de scop există diferite tipuri de drenuri: orizontale, verticale etc.
212	Drum	Cale de comunicație terestră special amenajată pentru circulația vehiculelor și pietonilor. Din punct de vedere constructiv fac parte integrantă din drum: podurile, viaductele, pasajele denivelate, tunelurile, construcțiile de apărare și consolidare, trotuarele, pistele pentru cicliști, locurile de parcare, oprire și staționare, indicatoarele de semnalizare rutieră și alte dotări pentru siguranța circulației, terenurile și plantațiile amplasate în zona drumului, mai puțin zonele de protecție. De asemenea, se consideră ca făcând parte din drum clădirile de serviciu și orice alte construcții, amenajări sau instalații destinate apărării sau exploatării drumurilor, inclusiv terenurile necesare aferente
213	Drum asfaltat	Denumire uzuală atribuită unui drum cu îmbrăcămintă bituminoasă
214	Drum de centură	Drum public care ocolește o localitate, destinat circulației de tranzit
215	Drum de utilitate privată	Drumuri destinate satisfacerii cerințelor proprii de transport rutier în activitățile economice, forestiere, petroliere, miniere, agricole, energetice, industriale și altele asemenea, de acces în incinte, ca și cele din interiorul acestora, precum și cele pentru organizările de șantier; ele sunt administrate de persoanele fizice sau juridice care le au în proprietate sau în administrare
216	Drum expres	Drum național accesibil numai în noduri sau intersecții reglementate, care poate fi interzis anumitor categorii de utilizatori și de vehicule și pe care oprirea și staționarea pe partea carosabilă sunt interzise
217	Drum național	Drum public de interes național care asigură legăturile dintre capitala țării și orașele reședință de județ, municipii sau alte localități importante, precum și cu țările învecinate
218	Drumuri publice	Obiective de utilitate publică destinate circulației rutiere în scopul satisfacerii cerințelor de transport unitar ale economiei naționale, ale populației și de apărare a țării. Acestea sunt proprietate publică

219	Drumuri deschise circulației publice	Toate drumurile publice și acele drumuri de utilitate privată care servesc obiectivele turistice ori alte obiective la care publicul are acces
220	Drumuri închise circulației publice	Drumuri de utilitate privată care servesc obiectivelor la care publicul nu are acces
221	Drumuri de interes național	Drumuri care aparțin proprietății publice a statului și cuprind drumurile naționale care asigură legăturile cu capitala țării, cu reședințele de județe, cu obiectivele de interes strategic național, între ele, precum și cu țările vecine, și pot fi: - autostrăzi; - drumuri expres; - drumuri naționale europene (E); - drumuri naționale principale; - drumuri naționale secundare
222	Drumuri de interes județean	Drumuri care fac parte din proprietatea publică a județului și cuprind drumurile județene care asigură legătura între: - reședințele de județ cu municipiile, cu orașele, cu reședințele de comună, cu stațiunile balneoclimaterice și turistice, cu porturile și aeroporturile, cu obiectivele importante, legate de apărarea țării și cu obiectivele istorice importante; - orașe și municipii; - reședințe de comună
223	Drumuri de interes local	Drumuri care aparțin proprietății publice a unității administrative pe teritoriul căreia se află și cuprind: - drumurile comunale; - drumurile vicinale; - străzile
224	Drumuri comunale	Drumuri care asigură legăturile între: - reședința de comună și satele componente sau alte sate; - oraș și satele care îi aparțin, precum și cu alte sate; - sate
225	Drumuri vicinale	Drumuri care servesc mai multe proprietăți, fiind situate la limitele acestora
226	Durată de exploatare	Perioadă de timp, exprimată în ani, de la darea drumului în exploatare până la prima reparație capitală sau între două reparații capitale consecutive. Numărul de osii standard cumulată corespunzător perioadei de timp menționată mai sus

E

227	Ebulment	Alunecare de teren care apare sub forma unei umflături pe suprafața versanților sau pe taluzurile săpăturilor sub acțiunea hidrodinamică a apei de infiltrație
228	Echivalent de nisip	Indice prin care se pune în evidență proporția de părți fine argiloase din agregatele naturale prin determinarea raportului dintre volumul granulelor sedimentate și volumul care include și particulele în suspensie după un anumit interval de timp, la spălarea energetică a probei cu o soluție floclantă

229	Ecosistem	Ansamblu natural delimitat (exemplu lacul, pădurea, delta) format din totalitatea organismelor și mediul în care trăiesc și a relațiilor reciproce complexe care se stabilesc între ele
230	Elasticitate	Proprietate a unui corp solid de a se deforma sub acțiunea sarcinilor exterioare revenind la forma și mărimea inițială după încetarea acțiunii sarcinilor
231	Elastomer	Polimer sintetic cu comportare plastică-elastică asemănătoare cu cea a cauciucului natural
232	Elemente geometrice	Parametri care definesc forma drumului în plan orizontal, profil longitudinal și transversal, care depind de viteza de proiectare și de condiția de confort
233	Elevator	Utilaj pentru transportul materialelor pe direcție verticală sau aproape verticală și pe distanțe relativ scurte
234	Emisar	Element de relief natural (pârâuri, râuri, lacuri etc.) sau creat artificial (canale, lacuri etc.) în care pot fi descărcate apele colectate în șanțurile drumului
235	Emulgator	Substanță tensioactivă care favorizează dispersia bitumului în apă
236	Emulsie bituminoasă	Dispersie de bitum într-o fază apoasă care conține un agent tensioactiv. NOTĂ - În funcție de natura agentului tensioactiv (emulgator) și de mediul acid sau bazic al fazei apoase, emulsiile bituminoase pot fi cationice, respectiv anionice
237	Epruvetă	Corp de probă de diferite forme geometrice care urmează a fi supus la încercări în scopul determinării unor caracteristici fizico-mecanice
238	Epuisment	Operație de evacuare forțată a apei dintr-o incintă (batardou, săpătură) sau de coborâre a nivelului apei subterane în vederea realizării unui spațiu uscat pentru executarea unor lucrări sub nivelul apei sau terenurilor acvifere
239	Estetică rutieră	Îmbinare armonioasă a elementelor geometrice ale drumului și a celorlalte caracteristici tehnice și funcționale ale acestuia cu mediul înconjurător
240	Eșafodaj	Construcție provizorie de lemn sau de metal, utilizată la susținerea materialelor, a personalului, instalațiilor etc. în timpul executării unor lucrări de construcții
241	Eșantion	Probă, mostră, parte reprezentativă dintr-un întreg pe baza căreia se determină, se verifică sau se atestă anumite caracteristici ale întregului
242	Etalonare	Determinare experimentală a corecțiilor care trebuie aduse citirilor unui instrument de măsurare, pentru a se obține valoarea reală a mărimii de măsurat
243	Etanșare	Operație de închidere a porilor unei suprafețe rutiere prin tehnologii specifice (badijonare, tratamente bituminoase etc.)
244	Etanșeitate	Proprietate a îmbrăcămintei rutiere de a nu permite pătrunderea apelor din precipitații în structura rutieră

245	Exfoliere	Dezagregare a betonului de ciment în zona superioară a dalelor, urmată de smulgerea agregatelor naturale și îndepărtarea acestora sub acțiunea traficului, îngheț-dezghețului și a sărurilor, cu mărire de volum
246	Exsudare	Apariția excesului de bitum, pe vreme călduroasă, prin sucțiune spre suprafața îmbrăcăminte bituminoase
247	Extracție	Separare parțială sau totală prin procedee mecanice, fizice sau chimice a unui component dintr-un amestec sau dintr-o soluție. Scoaterea din zăcământ a unor materiale de construcție (balast, nisip, piatră etc.)

F

248	Fabrică de mixturi asfaltice	Unitate industrială în care se produc mixturi asfaltice compusă în principal din uscător de agregate naturale, malaxor, predozatoare, depozite de materiale specifice, transportoare etc.
249	Fabrică de emulsie bituminoasă	Unitate industrială în care se produce emulsia bituminoasă.
250	Fabrică de betoane de ciment	Unitate industrială în care se produc betoane de ciment compusă de regulă din betoniere, transportoare, siloz pentru ciment, depozite de agregate naturale etc.
251	Factor de portanță	Valoare reprezentativă a capacității pământului de a suporta o sarcină. Aceasta corespunde aproximativ valorii indicelui C.B.R. măsurat pe un pământ compactat în condiții standardizate
252	Faianțare	Defecțiuni sub forma unei rețele de fisuri care apare de regulă la suprafața unei îmbrăcăminte rutiere din cauza capacității portante insuficiente a complexului rutier sau a fenomenului de oboseală
253	Fascină	Legătură de nuiiele subțiri cu lungimea de (3...5) m și cu diametrul până la 3 cm, legată din loc în loc cu sârmă și uneori umplută cu bolovani, folosită ca material de construcții la apărări de maluri, consolidări de terenuri mlăștinoase etc.
254	Făgaș	Defecțiune a complexelor rutiere care apare în evidență la nivelul stratului de rulare sub forma unor albie longitudinale de adâncimi și lățimi variabile
255	Fiabilitate	1. Aptitudinea unui dispozitiv de a-și îndeplini funcția prevăzută într-un timp dat și în condiții specificate. 2. Securitatea în funcționare a sistemelor, lucrărilor sau utilajelor fără defecțiuni în decursul unui interval de timp și în condiții de exploatare date
256	Filer	Pulbere minerală, cu granule sub 0,63 mm și minimum 80 % granule sub 0,09 mm, obținută prin măcinarea fină a rocilor calcaroase sau prin stingerea în pulbere a varului, urmată de separarea corespunzătoare
257	Filerizare	Încorporarea filerului în masa bitumului spre a-i mări consistența, adezivitatea și stabilitatea termică
258	Film de liant	Înveliș foarte subțire dintr-un liant bituminos pe un suport sau pe suprafața unor agregate naturale

259	Fisură	Discontinuitate, deschidere foarte fină (sub 3 mm) care apare la suprafața sau în profunzimea unui corp. Fisurile care apar la suprafața îmbrăcăminților bituminoase se datorează de regulă depășirii rezistențelor la întindere, respectiv de întindere din încovoiere ale materialului și altor cauze
260	Fisură de contracție	Fisură datorată contracțiilor termice sau hidraulice ale straturilor rutiere din materiale stabilizate cu lanți hidraulici sau puzzolanici
261	Fisură din oboseală	Fisură cauzată de slăbirea structurii stratului rutier datorită condițiilor de exploatare
262	Fisură longitudinală	Fisură într-o îmbrăcămintă rutieră paralelă cu axa drumului, care apare de regulă în zonele circulate de roțile autovehiculelor
263	Fisură transversală	Fisură într-o îmbrăcămintă rutieră situată perpendicular pe axa drumului sau la diverse înclinări față de aceasta
264	Fluaj	Fenomen de variație a deformațiilor, în mod lent și continuu în timp, sub efectul sarcinilor constante aplicate
265	Fluidifiant	Fluid adăugat altui fluid pentru a-i reduce vâscozitatea
266	Fluorescență	Proprietate pe care o au unele substanțe de a emite lumină datorită iluminării lor. Emisiunea se oprește o dată cu încetarea luminării substanței
267	Fluxare	Operație prin care se amestecă un bitum dur cu un fluxant (bitum foarte fluid) pentru a-i reduce consistența
268	Fragilitate	Proprietate a materialelor de a se rupe brusc sub acțiunea sarcinilor, practic fără deformații plastice. Fragilitatea este influențată de temperatură, starea de tensiune și viteza de deformare
269	Frezare	Operație mecanizată de rupere și de mărunțire a unui strat sau grup de straturi situate la partea superioară a structurii rutiere, în cadrul unor lucrări de întreținere a drumurilor
270	Fundația drumului	Strat sau ansamblu de straturi din structura rutieră care primește, transmite și repartizează patului drumului eforturile verticale provenite din trafic, astfel încât acestea să nu depășească portanța terenului de fundare în condițiile cele mai defavorabile care pot surveni în perioada de perspectivă considerată la dimensionarea complexului rutier

G

271	Gabarit de liberă trecere	Contur poligonal în plan vertical, perpendicular pe axa drumului care delimitează, în profil transversal și longitudinal, suprafața liberă necesară asigurării circulației nestânjenite a vehiculelor cu dimensiuni normale
272	Gabion	Coș paralelipipedic, cilindric sau tronconic, confecționat din plasă de sârmă galvanizată sau dintr-o împletitură de nuiele necojite, umplut cu bolovani de râu, piatră spartă sau alte materiale disponibile și folosit la apărări de maluri, consolidări de taluzuri, îndiguiri etc.

273	Gamadensimetru	Aparat destinat măsurării masei volumice a unui strat rutier printr-o metodă nedistructivă, prin utilizarea fenomenului de difracție a razelor gama în materialul component al stratului respectiv
274	Gazon	Suprafață de teren înierbată cu iarbă deasă
275	Geliv	Material ale cărui caracteristici fizice sunt alterate prin îngheț
276	Geotextil	Produs sau articol textil, țesut sau nețesut, din fibre artificiale, utilizat în construcții la executarea straturilor de separație între patul de pământ și fundația de agregate naturale, drenuri, apărări de maluri, ranforsarea și reabilitarea îmbrăcăminților rutiere, protecția taluzurilor expuse la eroziune etc.
277	Gestiunea drumurilor	Procesul complex de coordonare și control a unui ansamblu complet de activități în vederea planificării, proiectării, construcției, reabilitării și întreținerii drumurilor, asigurând cea mai eficientă posibilă utilizare a resurselor disponibile, în scopul de a conserva și adapta structura evoluției traficului, a asigura calitățile de suprafață ale îmbrăcămintei, confortul și siguranța circulației
278	Girație	Mișcarea de rotație în jurul unei axe fixe sau a unui centru fix
279	Grad de compactare	Criteriu de apreciere a compactării unui strat rutier sau a umpluturilor, definit prin raportul dintre densitatea în stare uscată obținută efectiv pe teren și cea maximă, determinată pe baza încercărilor prealabile de laborator, exprimat în procente
280	Grad de sensibilitate la îngheț	Criteriu de apreciere a comportării la îngheț a pământurilor, stabilit conform reglementărilor tehnice în vigoare
281	Granulit	Agregat mineral artificial ușor, obținut prin expandarea argilei sau a șisturilor argiloase în prealabil granulate
282	Granulozitate	Repartiție procentuală a particulelor agregatului natural, după mărimea lor
283	Groapă de împrumut (cameră de împrumut)	Săpătură de formă regulată executată în afara amprizei drumului, pe o suprafață bine precizată prin proiect, în vederea obținerii pământului necesar executării rambleurilor
284	Grohotiș	Îngrămădire, la baza pantelor repezi, de materiale pietroase aduse de torenți. Prin cimentare, aceste materiale dau naștere brechiei sedimentare
285	Gujon	Bară de oțel, montată ca armătură în rostul transversal de dilatație sau de contracție al îmbrăcămintei din beton de ciment

H

286	Haldă	Depozit făcut la suprafață cu material provenit din lucrările de la cariere, din excavații, extras din mină etc.
287	Hidrocarbură	Compus chimic format numai din carbon și hidrogen
288	Hidrofil	Caracteristică a unui corp de a lega ușor apa, fie chimic, fie prin absorbție sau adsorbție

289	Hidrofob	Caracteristică a unui corp de a nu lega apa sub nici o formă
290	Higroscopic	Caracteristică a unei substanțe de a absorbi apa sau vaporii de apă dintr-un mediu oarecare
291	Histerezis	Fenomen caracteristic corpurilor deformabile solicitate de un sistem de forțe pentru care curba caracteristică corespunzătoare unui ciclu de solicitare cuprinde o arie finită

I

292	Impermeabilitate	Caracteristica unui material care nu lasă să treacă prin el o substanță lichidă
293	Impermeabilizare	Operație prin care o suprafață poroasă este tratată astfel încât să nu permită pătrunderea unui lichid în masa acesteia
294	Impracticabil (drum)	Drum care nu poate fi utilizat pentru circulație datorită stării tehnice necorespunzătoare sau condițiilor atmosferice nefavorabile (polei)
295	Impregnare (tratament de...)	Tratament care constă în răspândirea unui liant bituminos foarte fluid pe suprafața poroasă a unei îmbrăcăminti rutiere cu scopul de a o colmata
296	In situ	La fața locului
297	Indicator kilometric (hectometric)	Bornă executată de regulă din beton, inscripționată, care servește la marcarea pe teren a poziției kilometrice (hectometrice) față de originea drumului
298	Indice californian de capacitate portantă (Californian Bearing Ratio, C.B.R.)	Număr care exprimă, în procente, raportul dintre valoarea presiunii necesare a se exercita prin intermediul unui poanson pe o probă din materialul cercetat și valoarea presiunii necesare a se exercita prin intermediul aceluiași poanson pe o probă etalon pentru a obține aceeași pătrundere
299	Indice de concasare	Raportul procentual dintre conținutul de granule cu diametrul mai mare decât d_{max} și conținutul de granule cu dimensiuni egale sau mai mici decât d_{max} pentru o probă de agregate naturale din care urmează să se obțină prin concasare sortul 0- d_{max}
300	Indice de degradare	Raportul dintre suprafața degradată și suprafața totală a unei benzi de circulație cu îmbrăcăminte bituminoasă, respectiv raportul dintre numărul de dale degradate și numărul total de dale ale unei benzi de circulație cu îmbrăcăminte din beton de ciment
301	Indice de îngheț	Diferență între valorile maxime și minime ale curbei temperaturilor medii zilnice ale aerului, cumulate pe toată durata iernii prin însumare algebrică a temperaturilor exprimate în °C x zile
302	Indice de planeitate (International Roughness Index, I.R.I)	Indice global care caracterizează planeitatea suprafeței de rulare în profil longitudinal, exprimat prin raportul dintre suma amplitudinilor denivelărilor suprafeței de rulare și lungimea sectorului de drum. Se exprimă în m/km
303	Indice de plasticitate	Interval de umiditate în care pământurile se află în stare plastică

304	Indice de viabilitate (Present Serviceability Index, P.S.I.)	Indice global prin care se evaluează deteriorarea în timp a calității structurii rutiere și care are valori cuprinse între 5 (foarte bună) și 1 (impracticabilă)
305	Infrastructura drumului	Parte din construcția drumului alcătuită din lucrările de terasamente, lucrările de consolidare, protejare a lor, inclusiv lucrările de artă (poduri, viaducte, tuneluri etc.), care susține suprastructura drumului și transmite terenului solicitări din trafic și din forțele care încarcă construcția
306	Infrastructură rutieră	Ansamblul construcțiilor, instalațiilor și dotărilor care susțin desfășurarea circulației rutiere
307	Insulă pentru dirijarea circulației	Suprafață situată pe partea carosabilă amenajată sau marcată special pentru canalizarea circulației rutiere
308	Intensitatea medie zilnică a traficului	Raportul între volumul total anual de trafic și numărul de zile ale anului. Se exprimă în vehicule fizice sau etalon în 24 ore și se determină pe baza prelucrării rezultatelor recensământurilor și/sau înregistrărilor automate de circulație
309	Intersecție	Loc de întretăiere a două sau mai multe drumuri, amenajat pentru înlesnirea circulației și a schimbării direcției de mers
310	Intersecție denivelată	Loc de întretăiere a două sau mai multe drumuri, la niveluri diferite, cu scopul înlesnirii circulației și a schimburilor de trafic între drumuri sau autostrăzi
311	Intersecție giratorie	Intersecție la același nivel, având o insulă sau un marcaj central în jurul căruia se desfășoară circulație rutieră
312	Intersecție multiplă	Intersecție la același nivel cu mai mult de patru accese

î

313	Îmbătrânirea lianților bituminoși	Evoluție ireversibilă a compoziției lianților bituminoși până la pierderea capacității de aglomerare datorită acțiunii nocive a factorilor naturali și de trafic din exploatare
314	Îmbrăcămintă bituminoasă	Îmbrăcămintă rutieră realizată din unul sau două straturi bituminoase
315	Îmbrăcămintă bituminoasă drenantă	Îmbrăcămintă rutieră cu strat de uzură realizat din mixturi asfaltice cu un volumul de goluri remanent ridicat (mai mare de 20 %), pe un suport impermeabil și cu capacitate portantă corespunzătoare, în scopul drenării rapide a apelor din precipitații și îmbunătățirii rugozității
316	Îmbrăcămintă bituminoasă ușoară	Îmbrăcămintă rutieră realizată din mixturi asfaltice pe bază de materiale locale (anrobate bituminoase), din macadam penetrat sau semipenetrat sau din tratamente bituminoase și aplicată, de regulă, pe drumuri pietruite pentru îmbunătățirea confortului și a siguranței circulației
317	Îmbrăcămintă din beton de ciment	Îmbrăcămintă rutieră realizată din unul sau două straturi de beton de ciment

318	Îmbrăcămintă rutieră	Partea superioară a structurii rutiere, alcătuită din unul sau două straturi, rezistentă la uzură, care suportă direct acțiunea traficului și a agenților atmosferici și protejează straturile inferioare
319	Îmbrăcămintă rutieră rigidă	Îmbrăcămintă rutieră realizată din beton de ciment sau macadam cimentat
320	Îmbrăcămintă rutieră suplă	Îmbrăcămintă rutieră realizată din straturi bituminoase
321	Împănare	Operație de introducere prin cilindrare a splitului sau a altui material granular în golurile dintre piatra spartă mare a macadamului sau fundației din piatră spartă în scopul încleștării acesteia
322	Împrejmuire	Gard artificial amplasat de-a lungul drumului, pe o singură parte sau pe ambele părți, pentru a împiedica accesul oamenilor sau animalelor pe drum prin alte locuri decât cele amenajate
323	Împroșcare	Stropirea, împrăștierea în toate părțile a unui lichid sau noroi
324	Încercare in situ	Încercări realizate direct la fața locului, pe șantier
325	Închiderea porilor suprafețelor	Operația de etanșare (colmatare) prin diverse tehnologii (badijonare, șlam bituminos ș.a.) a suprafețelor poroase
326	Încrucișare	Intersecție la același nivel cu patru ramuri de circulație
327	Îndopare	Operație de introducere în golurile dintre pietrele macadamului a unui material mărunț sau split bitumat
328	Înierbare	Creștere a vegetației ierboase pe un teren în mod spontan sau prin însămânțarea unor amestecuri de ierburi
329	Înnisipare	Îmbunătățire a suprafeței unui drum din pământ coeziv prin aport succesiv de nisip
330	Înnobilarea agregatelor	Tratare a agregatelor naturale cu lapte de var sau alți aditivi pentru a mări adezivitatea bitumului față de acestea
331	Întârzietor de priză a betonului	Substanță care, adăugată în beton, mărește intervalul de priză
332	Întreținerea drumurilor	Ansamblu de acțiuni și lucrări fizice de intervenție care se întreprind pentru a conserva calitatea tehnică optimă a drumului în scopul de a asigura utilizatorilor, pe orice vreme, condiții bune de viabilitate, securitate și confort, precum și permanentă curățenie și aspect estetic zonei, pe toată durata de exploatare
333	Întreținere curentă	Activități de curățenie, estetică, reparații și ajustări stabilite cu ocazia reviziilor
334	Întreținere periodică	Activități rutiere programate a se realiza punctual sau pe un sector de drum la expirarea unei perioade de exploatare, în scopul ridicării nivelului tehnic sau prevenirii apariției defecțiunilor
335	Întreținere preventivă	Activitate programată cu scopul de a menține starea bună a drumului prin evitarea apariției defecțiunilor sau întârzierea lor precum și adaptarea structurii rutiere la evoluția traficului

J

336	Jalon	Tijă de lemn sau de metal, având lungimi variabile, destinată marcării elementelor geometrice ale drumului pe teren
337	Jalonare	Operația fixării de jaloane (țăruși) pe un traseu stabilit, în vederea realizării acestuia pe teren

L

338	Laborator	Ansamblu de mijloace de experimentare, cercetare și verificare, inclusiv locul de adăpostire a acestora
339	Lapte de ciment	Amestec de ciment cu apă în proporții stabilite pentru a fi foarte fluid
340	Lapte de var	Suspensie stabilă, foarte fluidă, de var stins cu apă cu structură de hidrosol, mediul de dispersie fiind apa. Se utilizează și pentru îmbunătățirea adhezivității bitumului față de agregatele naturale
341	Laterită	Material bogat în hidroxid de aluminiu și fier, format prin alterarea unor roci în condițiile climatului tropical. Se utilizează și pentru lucrări de drumuri
342	Lățimea drumului	Mărimea platformei drumului în aliniament formată din lățimea părții carosabile și a acostamentelor
343	Liant bituminos	Material adeziv care conține bitum. NOTĂ - Poate fi în oricare din următoarele forme: nemodificat, modificat, oxidat, fluidizat, emulsionat. Pentru a se evita confuzia, acolo unde este posibil, se va utiliza termenul care definește efectiv liantul
344	Liant hidrolic	Pulbere minerală care, în amestec cu apa, reacționează dând o pastă care se întărește în timp
345	Liant modificat	Liant obținut prin încorporarea de polimeri în liantul bituminos
346	Liant puzzolan	Material care, în amestec cu un activant, în prezența apei capătă proprietăți hidrolice. Include cenușa de termocentrală, tuful vulcanic, zgura granulată etc.
347	Limită inferioară de plasticitate	Umiditatea care corespunde trecerii pământului din stare tare în stare plastică. Se exprimă în procente
348	Limită superioară de plasticitate	Umiditatea care corespunde trecerii pământului din stare plastică în stare curgătoare. Se exprimă în procente
349	Linia proiectului (linia roșie)	Axa proiectată a drumului reprezentată în profil longitudinal
350	Linia terenului	Linia, în profil longitudinal, reprezentând intersecția dintre suprafața verticală care trece prin axa drumului și suprafața terenului natural
351	Lucrabilitate	Calitate specifică a amestecurilor asfaltice, mortarelor și betoanelor proaspete de a da amestecuri omogene și de a se pune cu ușurință în operă
352	Lucrare ascunsă	Elemente și părți din lucrările de construcții care, în decursul execuției, devin inaccesibile pentru verificare și recepție, ca urmare a acoperirii prin lucrări efectuate ulterior

353	Lucrare de artă	Construcție specială cum sunt poduri, viaducte, pasaje superioare etc. care se execută cu scopul de a susține o cale de comunicație și pentru a-i asigura continuitatea în cazul apariției unor obstacole (văi adânci, cursuri de apă etc.)
354	Lucrări anexe ale drumului	Totalitate a lucrărilor și dispozitivelor de pe platforma și zona drumurilor care fac parte integrantă din drum (a se vedea drum)
355	Lucrări de apărare	Totalitate a lucrărilor care se execută pentru protejarea taluzurilor de acțiunea apelor curgătoare
356	Lucrări de terasamente	Totalitate a lucrărilor din pământ și roci executate în scopul susținerii suprastructurii unei căi de comunicație terestră
357	Lungimea virtuală a traseului	Lungime a unui traseu fictiv, în aliniament și în palier, pe care s-ar efectua același lucru mecanic la deplasarea unui autovehicul ca și în cazul deplasării pe traseul real

M

358	Macadam	Strat rutier alcătuit din piatră spartă monogranulară sort 40-63, așternută și cilindrată până la fixare, împănată cu split, apoi udată și cilindrată până la încheștare, după care urmează umplerea golurilor rămase cu savură sau nisip și cilindrarea umedă în continuare până la fixarea definitivă a pietrei în strat
359	Macadam bituminos	Strat rutier executat din piatră spartă, de regulă sort 40-63, cilindrată până la încheștare, golurile fiind umplute prin stropirea cu un liant bituminos și așternere de split în una sau mai multe reprize, urmate de cilindrare. Închiderea se realizează cu tratament bituminos
360	Macadam cimentat	Macadam care se penetrează cu mortar de ciment
361	Macadam îndopat	Macadam ale cărui goluri sunt umplute cu split bitumat
362	Macadam penetrat cu bitum	Macadam bituminos ale cărui goluri sunt umplute prin două stropiri succesive cu bitum, urmate fiecare de acoperire cu split și de cilindrare. Se etanșează cu tratament bituminos
363	Macadam semipenetrat cu bitum	Macadam bituminos ale cărui goluri sunt umplute printr-o singură stropire cu bitum și o acoperire cu split, urmată de cilindrare. Se etanșează cu tratament bituminos
364	Malaxare	Procesul de amestecare pentru omogenizare a agregatelor naturale cu lianți și eventual cu apă
365	Malaxor	Dispozitiv în care se amestecă materialele granulare cu lianți
366	Maniabilitate (a unei mixturi asfaltice sau a unui beton de ciment)	Caracteristică care reflectă ușurința de punere în operă a mixturilor asfaltice și a betoanelor de ciment
367	Mastic bituminos	Amestec realizat de regulă din filer și liant bituminos în anumite proporții, utilizat de regulă la colmatări
368	Material antiderapant	Agregate naturale granulare care, așternute pe o suprafață cu polei, împiedică deraparea autovehiculelor

369	Material concasat	Roci prelucrate prin fărâmițare în mașini speciale (concasoare, granulatoare etc.)
370	Materiale marginale	Materiale care nu se conformează în totalitate specificațiilor în vigoare pentru materialele rutiere, dar care pot fi utilizate cu succes, fie în condiții speciale, fie după ce li s-a aplicat un tratament special
371	Mărgăritar	Pietriș cu granulația (8...16) mm, lipsit de parte fină, folosit în special la prepararea mixturilor asfaltice, mozaicurilor, materialului de așternut pe alei, în curți etc.
372	Mediu ambiant (înconjurător)	Totalitatea factorilor naturali și a celor creați prin activități umane care, în strânsă interacțiune, asigură menținerea echilibrului ecologic, determină condițiile de viață pentru om și de dezvoltare ale societății
373	Membrană bituminoasă	Geotextil impregnat cu bitum destinat a asigura etanșeitatea. Membranele bituminoase antifisuri și etanșe se realizează cu lianți speciali
374	Microbeton asfaltic	Beton asfaltic bogat în filer și bitum utilizat pentru impermeabilitatea sa în stratul de uzură
375	Microclimat	Ansamblul condițiilor meteorologice locale care caracterizează o zonă restrânsă
376	Microfisură	Fisură, la suprafața îmbrăcămintei rutiere, îngustă și de mică adâncime și care nu îi prejudiciază stabilitatea
377	Microrugozitate	Asperitățile suprafeței unui agregat natural legate de natura sa specifică. Scara de mărime este de ordinul sub 0,5 mm
378	Mixtură	Produs alcătuit dintr-un amestec de mai multe materiale, de obicei granulare
379	Mixtură asfaltică	Material de construcție realizat din amestecuri obținute, pe baza unor doze judicios stabilite, din agregate naturale sau artificiale și filer, aglomerate cu bitum, printr-o tehnologie adecvată
380	Mixtură asfaltică colorată	Mixturi asfaltice de culoare roșie, albă sau galbenă care se prepară cu doze speciale folosindu-se diverși pigmenți coloranți cu mare putere de acoperire (oxizi roșii de fier, bioxid de titan etc.)
381	Mixtură asfaltică preparată la cald	Mixtură asfaltică realizată printr-un proces tehnologic care presupune încălzirea agregatelor naturale, bitumului, executarea malaxării și punerii în operă la temperaturi foarte ridicate
382	Mixtură asfaltică preparată la rece	Mixtura asfaltică realizată și pusă în operă la temperatura mediului ambiant
383	Mixtură asfaltică cu fibre	Mixtură asfaltică realizată cu adaos de fibre naturale sau sintetice, care permit sporirea grosimii peliculei de liant pe scheletul mineral (acțiune pe termen scurt) și creșterea performanțelor mecanice și de durabilitate ale amestecului bituminos (acțiune pe termen lung)
384	Mixtură asfaltică specială	Mixtură asfaltică realizată în condiții deosebite cu proprietăți ce o recomandă pentru anumite scopuri (mixtură asfaltică colorată, mixtură asfaltică cu performanțe superioare, etc.)

385	Mixtură asfaltică stocabilă	Mixtură asfaltică realizată printr-o tehnologie specială astfel încât să poată fi păstrată în vrac sau în saci de polietilenă în scopul de a fi utilizată pentru plombări, de regulă în perioadele când fabricile de mixturi asfaltice sunt în stare de nefuncționare
386	Modernizarea drumului	Amenajare complexă a unui drum existent prin sistematizarea elementelor geometrice și aplicarea unei îmbrăcămînți moderne în cadrul unei structuri rutiere dimensionate conform reglementărilor tehnice în vigoare
387	Modul	Valoare ce caracterizează o anumită proprietate mecanică
388	Modul complex	Caracteristică a comportării mecanice a materialelor viscoelastice (corespondentul modulului de elasticitate al materialelor cu comportare elastică). Acesta este un număr complex determinat ca raport între tensiunea sinusoidală impusă și deformația unitară sinusoidală rezultată defazată față de tensiune datorită caracterului viscoelastic al materialului
389	Modul de deformație lineară	Caracteristică de deformabilitate a pământului sau a materialelor din straturile rutiere, proporțională cu raportul dintre presiunea de încărcare și tasarea relativă corespunzătoare acestei presiuni, în condiții etalon de încercare
390	Modul de deformație echivalent	Modul de deformație al unui semispațiu omogen izotrop și linear deformabil pe care se obține aceeași deformație ca și a complexului rutier
391	Modul de elasticitate static	Raportul dintre tensiunea normală și deformația elastică specifică, atunci când valoarea tensiunii nu depășește limita de proporționalitate
392	Modul de elasticitate dinamic	Caracteristică mecanică care definește comportarea la deformații elastice a unui material sub acțiunea solicitărilor dinamice
393	Modul de elasticitate echivalent	Modul de elasticitate al complexului rutier calculat pentru vehicule etalon ca raport între presiunea de contact roată-îmbrăcăminte și deformația elastică specifică (determinată ca raport între deformația elastică efectivă și diametrul suprafeței de contact)
394	Modul de rigiditate	Valoarea absolută a modulului complex
395	Mortar	Material de construcție alcătuit dintr-un amestec, în anumite proporții, din nisip, un liant și eventual apă
396	Mortar asfaltic	Mixtură asfaltică alcătuită din nisip, filer și liant bituminos
397	Mortar de ciment	Mortar în compoziția căruia intră ciment, nisip și apă
398	Mortar de var	Mortar în compoziția căruia intră var, nisip și apă
399	Mozaic	Amestec special de beton și diferite bucățele de piatră, marmură, ceramică etc. de un înalt grad de finisare, folosit pentru obținerea unor suprafețe decorative și impermeabile
400	Muchia platformei drumului	Linia de intersecție între planul platformei drumului și planul taluzului
401	Multistrat	Structură formată din mai multe straturi

N

402	Nisip natural	Agregat natural de balastieră, neprelucrat sau prelucrat prin sortare și spălare, de granulație (0...8) mm
403	Nisip bitumat	Nisip preanrobat cu un liant bituminos
404	Nisip bituminos	Rocă asfaltică formată prin impregnarea nisipului natural cu bitum natural
405	Nisip de concasaj	Agregat natural sfărâmat artificial cu dimensiunile (0...4) mm
406	Nisip stabilizat cu ciment	Nisip tratat cu ciment în anumite dozaje, utilizat în straturile rutiere de fundație
407	Nivel (plural niveluri)	Se referă la înălțimea, stadiul, altitudinea la care se găsește un punct, o linie sau o suprafață a unui loc, a unui obiect în raport cu un plan orizontal dat
408	Nivelare	Operația prin care suprafața unei platforme se aduce la același nivel
409	Nivelment	Totalitate a metodelor, procedeeelor și operațiilor prin care se determină altitudinea unor puncte terestre în scopul reprezentării lor pe un plan
410	Nod rutier	Totalitate a construcțiilor și instalațiilor de semnalizare, precum și a dotărilor din zona de intersecție a două sau mai multe drumuri care se intersectează denivelat

O

411	Oboseală	Scădere a rezistenței unui material, a unui strat rutier, a unei piese etc. din cauza unor solicitări repetate sau a unor angrenaje necorespunzătoare
412	Ochi de pisică (catadioptri)	Dispozitiv de sticlă sau de material plastic care are pe fața exterioară numeroase fațete care reflectă razele de lumină proiectate asupra lor și care este folosit ca piesă de semnalizare a vehiculelor rutiere, a panourilor rutiere, pe suprafața părții carosabile, în vederea măririi siguranței circulației
413	Odihnă	Sector de drum în palier sau cu o declivitate mică, intercalat pe porțiunile de traseu cu declivități mari prelungite
414	Omogenitate	Proprietate a unui obiect de a avea aceleași caracteristici în toate punctele sale, o alcătuire unitară ale cărei părți sunt de aceeași natură
415	Omogenizare	Operație de amestecare a componentilor unui sistem eterogen pentru a se obține un material care să aibă aceeași compoziție în toată masa lui
416	Ondulată (suprafață)	Suprafață care prezintă mici valuri, mici adâncituri și praguri care se succed în profil longitudinal destul de regulat, constituind o defecțiune foarte supărătoare

P

417	Palier	Porțiune orizontală din profilul longitudinal al unui drum
418	Pană de racordare	Suprafață triunghiulară prin care se face racordarea părții carosabile între sectoare de drum cu lățimi diferite
419	Panou antiorbire	Element de construcție special realizat, de regulă în zona mediană a autostrăzilor, cu scopul eliminării efectului dăunător al luminii farurilor pentru utilizatorii care circulă din sens contrar
420	Panou antigomot	Zid special astfel construit încât să limiteze transmiterea zgomotelor produse de circulație în zonele locuite
421	Panou de semnalizare	Placă indicatoare pe care sunt inscripționate informații importante pentru utilizatorii rutieri
422	Pantă	Sector de drum în lungul căruia se coboară în sensul kilometrajului drumului
423	Pantă transversală	Înclinarea în raport cu orizontala, în profil transversal, a suprafeței părții carosabile și a acostamentelor, exprimată în general în procente
424	Parament	Fața exterioară finisată a zidurilor de sprijin din piatră brută sau beton
425	Parapet (plural parapete)	Elemente de construcție din metal sau beton așezate la marginea platformei drumului sau pe zona mediană a autostrăzii, în scopul mării siguranței circulației rutiere
426	Parapet de redresare din beton	Parapet de beton cu un profil special proiectat și realizat în scopul reducerii vehiculelor pe partea carosabilă, în caz de impact
427	Parazăpezi	Panouri fixe, mobile sau plantații, amplasate în vecinătatea drumului cu scopul de a evita înzăpezirea acestuia
428	Parte carosabilă (cale)	Parte din platforma drumului amenajată corespunzător și destinată circulației vehiculelor
429	Pas de proiectare	Distanță dintre două schimbări consecutive de declivitate
430	Pasaj de nivel	Intersecție între un drum și o cale ferată, amenajată la același nivel
431	Pasaj denivelat	Intersecție între două căi de comunicație, amenajată la niveluri diferite
432	Pasaj inferior	Construcție specială care permite unui drum să treacă pe sub alt drum, cale ferată (sau pe sub un obstacol)
433	Pasaj superior	Construcție de artă (pod), inclusiv căile de acces, care permite unui drum să treacă pe deasupra unui alt drum, cale ferată (sau obstacol)
434	Pasarelă	Pasaj superior îngust rezervat pietonilor
435	Patul drumului	Suprafață amenajată a terasamentelor care constituie suportul structurii rutiere

436	Pavaj	Îmbrăcămintă rutieră formată din materiale în formă de blocuri (pavele, calupuri, bolovani etc.) așezate pe o fundație prin intermediul unui strat de nisip sau mortar
437	Pavaj de piatră	Îmbrăcămintă rutieră alcătuită din piatră brută, bolovani sau piatră cioplită țesută manual în mod regulat, cu rosturi intercalate (țesute)
438	Pavea	Piesă de formă cubică sau prismatică confecționată din piatră dură, lemn, clincher, beton etc. folosită la executarea pavajelor
439	Pământ	Acumulare de particule solide minerale, produse prin dezagregarea fizică sau chimică a rocilor, care pot conține sau nu materii organice
440	Pământ armat	Umplutură de pământ (rambleu), de regulă necoeziv, în care este introdusă armătură sub formă de benzi metalice, din materiale plastice, textile etc. Umplutura este limitată lateral, în exterior, de un parament vertical, care poate fi din tablă sau din plăci de beton de care sunt prinse benzile de armătură din interiorul masivului
441	Pământ coeziv	Pământ care prezintă rezistență datorită forțelor de legătură dintre particule. Pământuri coezive sunt: argilele, prafurile, nisipurile argiloase și prăfoase
442	Pământ geliv	Pământ cu sensibilitate mare la îngheț
443	Pământ necoeziv	Pământ care în mod obișnuit nu prezintă rezistență datorită lipsei forțelor de legătură dintre particule, ca de exemplu nisipurile și pietrișurile
444	Pământ stabilizat	Pământ ale cărui proprietăți sunt modificate prin lianți, procedee mecanice sau chimice în sensul asigurării unor caracteristici fizico-mecanice constante, independent de variațiile de umiditate sau de influențele climaterice
445	Pământ vegetal	Stratul superior al pământului, pe grosimea rădăcinilor ierburilor
446	Peaj	Operația de a percepe o taxă pentru a avea acces la un drum (autostradă) sau la o lucrare de artă (pod, viaduct, tunel)
447	Peladă	Defecțiune caracterizată prin desprinderea locală a stratului (învelișului) superior de stratul suport
448	Peliculă	Înveliș foarte subțire, de exemplu din bitum, pe suprafața unui agregat natural
449	Penetrare	Acțiune care determină pătrunderea prin gravitație a unui liant bituminos sau a mortarului de ciment într-un strat cu goluri relativ mari, pe o adâncime variabilă
450	Pepinieră	Teren cultivat cu material săditor viticol, pomicol, forestier care este rezervat pentru înmulțirea și formarea plantelor lemnoase până la plantarea lor în locul definitiv
451	Perdea de protecție	Plantație de arbori și arbuști pe zona drumului pentru protecția contra înzăpezirilor
452	Pereu	Strat de protecție din pavaj din piatră brută sau dale din beton cu care se captușesc taluzurile, șanțurile, sferturile de con etc. pentru a le proteja împotriva eroziunilor sau surpărilor de pământ

453	Permeabilitate	Proprietate a unui material poros de a permite unui fluid să treacă prin el
454	Pervibrare	Operație de vibrare a betonului în masa proprie cu ajutorul unor dispozitive adecvate
455	pH (al unei emulsii)	Activitate a ionilor de hidrogen ai unei emulsii măsurată cu ajutorul pH-metrului
456	Picher	Tehnician care răspunde de întreținerea unei porțiuni de drum (sau cale ferată) și de lucrările de întreținere care se desfășoară pe acest sector
457	Pichet	Țăruș de lemn sau de metal care se înfige în pământ pentru a marca axa unui traseu, locul de plantare a unor stâlpi etc.
458	Pichetare	Operația de plantare a pichetilor (țărușilor) pentru a marca ceva (de exemplu axa drumului)
459	Piciorul taluzului	Parte inferioară a unui taluz, în punctul de contact al acestuia cu terenul natural
460	Pietriș	Agregat natural de balastieră cu granulația (8...63) mm selecționat în sorturi
461	Pietruirea drumului	Ansamblu de lucrări care se realizează pe bază de proiecte în scopul de a trece drumurile de pământ într-o categorie superioară. Se realizează prin consolidarea părții carosabile cu piatră spartă cilindrată sau macadam, pe straturi izolatoare și de fundație din materiale corespunzătoare (balast), asigurându-se un teren de fundare negeliv și scurgerea apelor
462	Pilonare	Îndesare ușoară a unui strat din materiale granulare prin batere cu maiul sau cu plăci vibratoare și stropire cu apă
463	Pilot de circulație	Persoană care dirijează și îndrumă circulația în sectoarele pe care se execută lucrări rutiere
464	Pistă	Cale special amenajată pentru circulația unui anumit tip de vehicule (de exemplu pistă pentru cicliști, pistă de încercare, pistă de decolare-aterizare pentru avioane)
465	Pistă pentru cicliști	Fâșie de teren amenajată și destinată circulației cu bicicleta
466	Placă vibratoare	Dispozitiv care acționează prin vibrațiile verticale ale unei plăci orizontale în scopul compactării materialelor
467	Plan de asigurare a calității	Document care specifică ce proceduri și resurse asociate trebuie aplicate, de cine și când, pentru un anumit proiect, produs, proces sau contract. NOTA 1 - Termenul de procedură, semnifică un mod specificat de desfășurare a unei activități sau a unui proces NOTA 2 - Adeseori un plan al calității face referire la părți din manualul calității sau la documente proceduri NOTA 3 - Un plan al calității este în general unul din rezultatele planificării calității

468	Plasticitate	Proprietatea unui material de a căpăta deformații permanente, fără fisurare, când este supus anumitor sarcini
469	Plastifiant	Substanță specială care adăugată în masa unor produse le îmbunătățește unele proprietăți fizico-mecanice ușurând capacitatea acestora de a fi prelucrate
470	Plastifiant pentru beton de ciment	Adaos pentru îmbunătățirea lucrabilității betonului proaspăt și care permite reducerea raportului apă/ciment
471	Platforma drumului	Suprafață care cuprinde partea carosabilă și acostamentele sau, după caz, trotuare, piste pentru cicliști, zone verzi
472	Platformă de staționare	Lărgire locală a părții carosabile, sub forma unei fâșii longitudinale pentru staționarea vehiculelor, fără a stânjeni circulația rutieră
473	Plombare	Operația de reparare prin umplere cu material adecvat a gropilor dintr-o îmbrăcăminte rutieră
474	Polei	Strat subțire de gheață, continuu și neted, format pe suprafața de rulare a drumului sau pe alte obiecte, prin înghețarea apei provenite din ploaie sau din topirea zăpezii
475	Politură	Operație de nivelare a taluzurilor sau a suprafeței terasamentelor
476	Poluare	Complex de fenomene care au schimbat sau tind să schimbe mediul ambiant, în detrimentul echilibrului ecologic natural. Faptul ca aerul, apele, mediul înconjurător să devină nocive prin evacuarea de gaze, răspândirea de reziduuri chimice, deșeuri industriale etc.
477	Pompaj	Fenomen prin care apa situată la contactul dintre suprafața inferioară a dalei din beton și fundație este expulzată prin deflexiunea marginilor dalelor, la trecerea autovehiculelor grele. Apa antrenează în acest caz părțile fine provenind din fundație și poate crea în timp goluri sub dale
478	Porozitate	Proprietate a unui corp de a avea pori în masa sa prin care poate trece apa, aerul etc. Raportul între volumul porilor dintr-o cantitate de pământ și volumul aparent (volumul total al pământului inclusiv golurile) al acelei cantități
479	Portal	1. Cadru metalic realizat cu scopul susținerii unor panouri de semnalizare deasupra părții carosabile în afara gabaritului drumului. 2. Lucrare monumentală situată în afara gabaritului drumului, la intrarea într-o localitate
480	Portanța terenului de bază	Presiune maximă admisă în terenul de bază care nu provoacă apariția zonelor de rupere și care nu conduce la pierderea stabilității generale
481	Praf	Material solid în formă de particule foarte fine (0,005...0,05) mm produs prin dezagregarea naturală sau prin măcinarea unor roci
482	Preanrobare	Învelire prealabilă cu o peliculă de liant bituminos a agregatelor naturale utilizate la executarea sau întreținerea unor straturi rutiere

483	Precomprimare (beton)	Operație prin care se aplică, inițial unui element de construcție din beton armat, eforturi unitare de compresiune pentru a-i mări rezistența la întindere
484	Predozaj	Operație prin care, într-un prim amestec de agregate naturale, se încearcă obținerea curbei de granulozitate necesară. Se operează apoi corectări până la obținerea granulozității optime
485	Prefabricat	Element sau parte din construcție confecționat în fabrică sau în atelier, de regulă în serie, înainte de a fi transportat la locul de montare sau asamblare
486	Prelevare de probe	Acțiune de extragere, de luare dintr-un întreg, a unei anumite cantități mici, în vederea efectuării de încercări în laborator
487	Probă	Cantitate reprezentativă dintr-un material prelevat în vederea efectuării asupra sa de încercări în laborator
488	Profil longitudinal (plural profiluri ...)	Proiecție desfășurată pe un plan vertical a intersecției suprafeței generate de verticalele duse prin axa drumului cu suprafața părții carosabile și cu terenul natural
489	Profil transversal	Reprezentare a secțiunii drumului și a terenului natural într-un plan normal pe axa drumului într-un punct oarecare al traseului
490	Profil transversal mixt	Profil transversal format parțial din umplutură (rambleu) și parțial din săpătură (debleu)
491	Profil transversal tip	Secțiune transversală care, prin alcătuire și detalii constructive, caracterizează un sector de drum
492	Profilograf	Instrument folosit pentru măsurarea și înregistrarea grafică a planeității suprafeței părții carosabile
493	Protejarea taluzurilor	Operație de apărare a taluzurilor, prin lucrări adecvate împotriva influențelor dăunătoare ale unor agenți externi
494	Pulverulent	Material care se prezintă sub formă de pulbere
495	Punct negru	Sector de drum de lungime redusă pe care apare o concentrare a accidentelor de circulație
496	Puț absorbant	Săpătură de formă cilindrică făcută în pământ până la un strat permeabil, prin care se introduc în sol, în cantități mici, apele uzate din șanțuri, după o curățare prealabilă de corpurile în suspensie pe care le conțin
497	Puzzolană	Produs natural de origine vulcanică, bogat în silice amorfă și aluminiă, care în prezența apei și a varului capătă proprietăți liante. Prin extindere, produs natural sau artificial având proprietăți puzzolanice

R

498	Rabotare	Scarificare (tăiere) la cald sau la rece a unui strat de la suprafața structurii rutiere cu ajutorul unui utilaj special, urmată de strângerea și evacuarea materialului, fie prin dispozitivele proprii ale utilajului, fie prin alte mijloace adecvate. Rabotarea este înlocuită adesea prin frezare
499	Racordare în plan	Introducerea unei curbe tangente la două aliniamente consecutive

500	Racordare în spațiu	Transformare progresivă a profilului transversal cu două pante din aliniament în profil transversal cu pantă unică în curbă
501	Racordare progresivă	Introducere a unei curbe progresive între aliniamente și curbe arc de cerc sau între două aliniamente, pentru facilitarea înscrierii vehiculelor în curbă
502	Racordare verticală	Introducere între două declivități consecutive din profilul longitudinal de regulă a unui arc de cerc sau parabolă tangent la cele două declivități
503	Rambleu (plural rambleuri)	Umplutură compactată de pământ sau de materiale locale având forme regulate, destinată să susțină suprastructura drumului
504	Ramificație	Intersecție la același nivel a trei direcții de circulație
505	Rampă	Sector de drum în lungul căruia se urcă în sensul kilometrajului drumului
506	Ranforsare	Ansamblu de lucrări pentru mărirea capacității portante a complexelor rutiere existente, în principal prin executarea unor noi straturi rutiere și asanarea corpului drumului
507	Ravenă	Vale strâmtă și adâncă creată de torente, cu versanți abrupti și instabili
508	Raza curbei	Distanța de la centrul racordării la orice punct situat pe arc de cerc (în cazul racordărilor circulare sau a celor cu curbe progresive și arc de cerc central) sau de la centrul racordării la mijlocul acesteia (în cazul racordărilor cu curbe progresive fără arc de cerc)
509	Reabilitarea drumurilor	Ansamblu de lucrări de reamenajare a unui drum pentru îndeplinirea condițiilor impuse pentru perioada de perspectivă luată în considerare
510	Reciclare	Recuperare a unui material cu începere de la fluxul deșeurilor de producție și tratamentul acestuia, dacă este necesar, în scopul de a-l reutiliza ca material brut similar materialelor de origine din care a provenit
511	Reciclare in situ	Operație care constă în regenerarea materialelor rezultate din scarificarea straturilor rutiere prin încorporare de liant proaspăt și/sau agregate naturale la fața locului. Se practică reciclare la cald sau la rece
512	Reciclarea mixturilor asfaltice	Operație de recondiționare a mixturilor asfaltice vechi obținute din îmbrăcămintile bituminoase decapate (frezate, rabotate), prin adaos de agregate naturale și lianți. Operația poate fi realizată la cald sau la rece, in situ sau în fabrici de mixturi asfaltice
513	Reflectorizant (strat)	Strat alcătuit din numeroase bile mici de sticlă înglobate într-un material plastic transparent și colorat care reflectă bine lumina incidentă și care se utilizează pentru semnalizarea rutieră
514	Refugiu pentru pietoni	Fâșie supraînălțată necarosabilă, amenajată la străzi în stațiile mijloacelor de transport în comun sau la traversarea străzilor
515	Refuz (de ciur)	Fracțiune de agregate naturale care nu trece printr-o anumită sită (ciur)

516	Regenerarea îmbrăcăminte bituminoase	Operație de readucere a îmbrăcăminte bituminoase la proprietățile inițiale prin tehnologii specifice, de regulă prin aplicarea de tratamente bituminoase
517	Regim hidrologic	Caracteristică a complexului rutier determinată în funcție de posibilitățile de alimentare cu apă a frontului de îngheț în corpul drumului
518	Reîncărcare	Refacere a unei pietruiri degradate prin adaos de material pietros, prin așternerea și cilindrea acestuia după o prealabilă scarificare
519	Reologie	Ramură a științei care studiază curgerea lentă și deformarea în timp a corpurilor solide sub acțiunea forțelor exercitate asupra lor
520	Repararea suprafeței degradate	Ansamblu de operații care trebuie realizate pentru readucerea în condiții bune de funcționare a tuturor suprafețelor carosabile degradate
521	Reprofilare	Ansamblu de lucrări executate prin rabotare sau adaos de materiale în scopul de a reface profilul longitudinal și mai ales profilul transversal al drumului, dându-i o formă corespunzătoare
522	Rețea rutieră	Ansamblu de drumuri pe care se realizează circulația autovehiculelor pe un anumit teritoriu sau al drumurilor de aceeași categorie
523	Reutilizarea mixturilor asfaltice	Operații de aducere a mixturilor asfaltice recuperate în situația de a putea fi folosite în anumite scopuri
524	Revizia drumurilor	Ansamblu de acțiuni realizate pentru a constata starea tehnică a drumurilor prin examinare și cercetare la fața locului, în scopul de a corecta eventualele defecțiuni și a constitui baza unor decizii fundamentate
525	Revizie vizuală	Ansamblu de acțiuni realizate în cadrul unei examinări vizuale a stării tehnice a unui sector de drum sau a unei lucrări de artă
526	Rezistență la uzură	Proprietate a agregatelor naturale de a suporta acțiunea de uzură produsă în cadrul unor încercări de laborator fără a-și modifica dimensiunile inițiale
527	Ridicare topografică	Totalitate a operațiilor de teren și birou care au drept scop determinarea pozițiilor punctelor în vederea întocmirii unui plan sau a unei hărți topografice
528	Rigolă	Construcție anexă pentru colectarea și evacuarea apelor meteorice, de regulă cu profil curent triunghiular, de adâncime mică, amenajată în lungul drumului sau străzii, la marginea platformei pe care la nevoie vehiculele se pot opri
529	Rocă	Asociație de materiale minerale naturale, de compoziție aproape uniformă, care formează scoarța terestră, definită prin compoziție mineralogică, structură și textură
530	Rocă magmatică (eruptivă)	Rocă produsă prin solidificarea magmei (de ex. granitul, sienitul etc.)
531	Rocă metamorfică	Roci care rezultă din transformarea rocilor magmatice sau sedimentare prin cristalizare sub efectul temperaturii sau/și presiunii

532	Rocă sedimentară	Roci formate la suprafață prin alterarea fizică sau chimică a rocilor magmatice sau metamorfice sau din precipitarea soluțiilor apoase
533	Rost	Spațiu liber dintre pietrele pavajelor din piatră fasonată sau dintre plăcile prefabricate din mixturi asfaltice sau beton. Spațiu liber, amenajat în mod special, care împarte îmbrăcămintea din beton de ciment în dale pentru a împiedica fisurarea datorită contracției sau dilatării acestora și pentru necesități de execuție
534	Rugozitate	Caracteristică a suprafeței de rulare care conferă o bună aderență între pneurile roților vehiculelor și îmbrăcămintea rutieră, realizată prin asperități ale suprafeței de rulare produse prin dimensiunile, forma și colțurozitatea agregatelor naturale
535	Ruperea emulsiei	Separare ireversibilă a celor două faze ale unei emulsii prin coalescența particulelor de bitum. Ruperea emulsiei de bitum se produce mai ales: pentru emulsiile anionice prin evaporare; pentru emulsiile cationice, prin reacția cu agregatele naturale. După viteza de rupere se disting emulsii cu rupere rapidă, cu rupere semirapidă, lentă și suprastabile

S

536	Sablare	Operație de răspândire a nisipului în mod uniform pe o suprafață în scopul reducerii golurilor sau în unele cazuri (exsudare) de preluare a bitumului în exces
537	Saramură	Soluție apoasă de clorură de sodiu sau alți fondanți chimici utilizată în lucrările de combatere a poleiului
538	Sarcină pe osie	Greutatea preluată de complexul rutier de la osia vehiculului
539	Savură	Sortul 0-8 sau 0-16 obținut în procesul de concasare simplă a rocilor dure și de duritate medie folosit, de regulă, ca material de agregare la executarea macadamului
540	Scarificare	Operația de desfacere mecanizată a unui strat rutier pe o anumită adâncime sau afânarea unui pământ foarte tare folosind un utilaj adecvat
541	Sector de drum	Porțiuni de drum delimitată convențional
542	Sector de sortare, colectare sau triere a circulației	Porțiuni de drum prevăzută înaintea unei intersecții dirijate pentru canalizarea circulației pe direcții de mers
543	Sector experimental	Porțiuni de drum amenajată în mod special pentru a se încerca comportarea diferitelor tipuri de tehnologii, soluții de alcătuire a structurilor rutiere etc. sub acțiunea traficului și a condițiilor climaterice
544	Sector omogen	Sector de drum caracterizat concomitent prin aceleași date referitoare la traficul de calcul, alcătuirea structurii rutiere, starea de degradare a îmbrăcămintei, tipul climateric în care este situat drumul și regimul hidrologic al complexului rutier
545	Sedimentare	Fenomen de depunere lentă a particulelor solide dintr-o suspensie, emulsie etc., prin cădere liberă sau prin centrifugare

546	Segregare	Separare a granulelor de dimensiuni diferite în timpul manipulării, depozitării sau transportului, cele cu masă mare migrând spre bază
547	Semnalizare	Acțiuni de avertizare, comunicare prin semnale, panouri, instalații, marcaje, indicatoare de circulație a unor mesaje către utilizatori
548	Semnalizare rutieră	Ansamblu de instalații, accesorii și semne convenționale amplasate pe platforma sau în zona drumului pentru dirijarea, orientarea și siguranța circulației rutiere
549	Sens giratoriu	Intersecție în care circulația se desfășoară în girație (mișcare circulară), fără restricții, de la dreapta la stânga
550	Sensul drumului	Direcție de creștere a kilometrajului drumului față de origine, în funcție de care se stabilesc noțiunile de: parte stângă și parte dreaptă a drumului, precum și noțiunile de rampă și pantă
551	Separator de grăsimi	Construcție de epurare rectangulară din beton, cu pereți șicană, unde are loc separarea grăsimilor, uleiurilor și a altor substanțe mai ușoare decât apa. Se amplasează în situații speciale, funcție de încărcarea apei cu poluanți, după bazinele de decantare
552	Serpentină	Construcție rutieră complexă prin care se amenajează o curbă cu rază mică în exteriorul unghiului dintre aliniamente și care permite întoarceri până la 180 °
553	Siguranța drumului	Totalitate a condițiilor care asigură confortul minim al drumului pentru ca vehiculele să poată circula în siguranță la limitele maxime impuse de reglementările de circulație rutieră
554	Simbol	Semn convențional, inițială scrisă cu literă mare, grup de semne convenționale folosite în tehnică și știință pentru reprezentarea unor noțiuni, operații, mărimi, fenomene, nume etc. Simbolurile se notează cu litere mari, fără puncte între ele atunci când acestea alcătuiesc un cuvânt și cu puncte între literele mari când acestea se citesc separat
555	Sistem	Ansamblu de elemente care sunt în interdependență alcătuind un întreg organizat. Mod de organizare a unui proces, a unei operații, a unei activități
556	Sistem de transport	Totalitate a mijloacelor și instalațiilor de transport, care funcționează în interdependență, grupate după anumite criterii (tehnic, geografic, integrate etc.) pentru a realiza o activitate de transport organizată
557	Sistem de transport inteligent	Sistem de transport care apelează la tehnologii de informație, comunicație și control în scopul îmbunătățirii exploatarei rețelelor de transport
558	Sol	Stratul afânat de la suprafața scoarței terestre, rezultat din descompunerea rocilor sub acțiunea agenților atmosferici și formațiilor vegetale, capabil să întrețină viața plantelor
559	Sondaj	Operație de cercetare a modului de alcătuire a structurilor rutiere și de stabilire a naturii materialului, grosimii straturilor, de prelevare a unor probe pentru studii în laborator

560	Sortare	Operație de separare a granulelor agregatelor naturale după mărime, cu ajutorul sitelor și ciururilor
561	Spații pentru servicii	Construcții anexe ale unei autostrăzi care asigură posibilități de repaus și refacere ale utilizatorilor prin dotarea cu baruri, restaurante, moteluri, magazine etc., precum și spații pentru asigurarea condițiilor de funcționare normală a autovehiculelor (stații de alimentare cu carburanți și stații de întreținere și reparații auto)
562	Split	Agregat natural rezultat din concasarea simplă a rocilor și sortat în sorturile: 8-16; 16-25(31); 25-40
563	Stabilizarea agregatelor naturale	Tratarea mecanică sau cu lianți a agregatelor naturale utilizate în straturile rutiere în scopul măririi capacității portante și a rezistenței în timp a acestora
564	Stabilopod	Element de beton, având o formă stelată cu patru brațe tronconice simetrice, utilizat pentru protecția taluzurilor digurilor marine și disiparea energiei valurilor
565	Stație de peaj (taxare)	Punct de oprire special amenajat pentru perceperea peajului, amplasat de regulă pe o autostradă sau la capetele unei lucrări de artă (pod, viaduct, tunel)
566	Stâncă	Bloc mare de piatră (în munți)
567	Stradă	Drum public în interiorul localităților, special amenajat, destinat circulației autovehiculelor, a mijloacelor de transport în comun, a pietonilor, a cicliștilor, amplasării rețelelor tehnico-edilitare și asigurării acceselor la clădiri
568	Strat de bază (plural straturi...)	Parte din structura rutieră situată între îmbrăcăminte și stratul (straturile) de fundație cu rolul de a prelua încărcările din trafic, în special acțiunile tangențiale și de întindere, repartizând fundației eforturi verticale în limita capacității de rezistență a acesteia
569	Strat de formă	Parte superioară a terasamentelor alcătuită din pământ îmbunătățit sau stabilizat în scopul realizării unei capacități portante satisfăcătoare circulației pe perioada execuției drumului și pentru structura rutieră
570	Strat (straturi) de fundație	Strat de materiale prelucrate corespunzător, situat sub stratul de bază sau sub îmbrăcăminte, destinat a prelua, repartiza și transmite terasamentelor solicitările traficului
571	Strat de legătură	Strat situat la partea inferioară a îmbrăcămintei bituminoase (când aceasta este formată din două straturi) care face legătura între stratul de uzură și stratul de bază sau de fundație al structurii rutiere. Se realizează dintr-o mixtură asfaltică cu un volum mare de goluri
572	Strat de protecție	Strat constructiv cu rol, după caz: drenant, anticapilar, izolator sau antigelif, așezat pe pământul din patul drumului în scopul de a feri structura rutieră sau pământul de efecte dăunătoare
573	Strat de rezistență	Strat situat la partea inferioară a îmbrăcămintei din beton de ciment (când aceasta este formată din două straturi), care face legătura dintre stratul de uzură și stratul (straturile) de fundație ale structurii rutiere

574	Strat de uzură (strat de rulare)	Strat de la suprafața îmbrăcăminte rutiere executat din materiale rezistente, impermeabile, de obicei rugos, care este în contact direct cu pneurile autovehiculelor și cu condițiile climaterice
575	Strat rutier	Strat din componența structurii rutiere
576	Strierea betonului	Operație de executare pe suprafața betonului a unor mici șanțulețe (striuri) în scopul de a-i mări rugozitatea
577	Stropirea liantului	Operație de răspândire a unui liant bituminos pe suprafața straturilor rutiere, de regulă pe stratul de uzură în tehnologia tratamentelor bituminoase
578	Structură	Ansamblu format din elemente care asigură rezistența și stabilitatea unei construcții, preluând și transmitând la fundații încărcările care acționează asupra ei
579	Structură rutieră	Schelet de rezistență al drumului alcătuit dintr-un ansamblu de straturi realizate din materiale prelucrate prin tehnologii adecvate și dimensionate astfel încât să poată prelua, pe o perioadă determinată, solicitările din trafic și din condițiile climaterice în limita deformațiilor admisibile
580	Structură rutieră mixtă	Structură rutieră care are în alcătuirea sa un strat sau straturi din materiale stabilizate cu lianți hidraulici sau puzzolanici, iar straturile de acoperire și îmbrăcămintea sunt de natură bituminoasă
581	Structură rutieră multistrat	Structură rutieră formată din mai mult de două straturi
582	Structură rutieră rigidă	Structură rutieră care are îmbrăcămintea din beton de ciment sau macadam cimentat
583	Structură rutieră suplă	Structură rutieră în alcătuirea căreia nu intră nici un strat care conține lianți hidraulici sau puzzolanici, iar îmbrăcămintea este de natură bituminoasă
584	Subif (suspensie de bitum filerizat)	Dispersie de bitum în apă în prezența varului hidratat în pastă
585	Subprodus industrial	Material obținut în timpul producerii unui alt material considerat ca produs principal
586	Suprafață de rulare	Suprafață din platforma drumului special amenajată pentru circulația vehiculelor
587	Suprafață exsudată	Suprafață caracterizată printr-un exces de bitum, care are culoarea neagră lucioasă și aderă la pneurile autovehiculelor. Suprafața cu exces de bitum este deosebit de periculoasă prin faptul că favorizează deraparea
588	Suprafață încrețită	Suprafață care se prezintă sub forma unor mici ridicături alternând cu șanțulețe, asemănătoare cu pielea de elefant. De regulă apare spre marginea părții carosabile, la îmbrăcămintele bituminoase executate din asfalt turnat
589	Suprafață rugoasă	Suprafață cu mici asperități care favorizează aderența pneurilor vehiculelor

590	Suprafață șiroită	Suprafață care apare în cazul tratamentelor bituminoase și se prezintă ca o suprafață vărgată, cu fâșii longitudinale de câțiva centimetri lățime pe care nu există tratament bituminos, alternând cu suprafețe pe care tratamentul se prezintă bine
591	Suprafață șlefuită	Suprafață care se prezintă lucioasă, fără nici un fel de asperități, de culoare mai deschisă. Suprafețele șlefuite apar mai frecvent în curbe, la intersecții și în general în locurile unde conducătorul auto este obligat să accelereze sau să decelereze și favorizează deraparea autovehiculelor
592	Suprafață vălurită	Suprafață care se prezintă cu denivelări în profil longitudinal asemănătoare tablei ondulate. Frecvența valurilor este de aproximativ 1 m, iar amplitudinea acestora poate varia de la (10...15) mm la (30...40) mm. Refulările apar când îmbrăcămintea bituminoasă, devenită plastică, este împinsă lateral suprapunându-se peste îmbrăcămintea nedeteriorată sau chiar peste bordură
593	Supraînălțare în curbă	Transformare a profilului transversal convertit prin mărirea pantei transversale unice în curbă, în scopul combaterii derapajului
594	Supralărgire în curbă	Spor de lățime dat părții carosabile în curbe pentru a permite înscrierea vehiculelor, în special a celor lungi, în banda de circulație
595	Suprastructura drumului	Parte din corpul drumului care cuprinde structura rutieră și amenajarea acostamentelor

§

596	Șablon	Dispozitiv (tipar), de regulă din scândură, folosit la trasarea șanțurilor sau verificarea profilurilor transversale ale drumului
597	Șanț	Construcție, de regulă sub formă de canal deschis, cu secțiunea trapezoidală, destinată colectării apelor meteorice de pe platforma drumului sau taluzuri și dirijării lor către un sistem de evacuare
598	Șanț de gardă	Șanț executat în amonte de creasta unui taluz de debleu sau la o mică distanță de piciorul unui taluz de rambleu în scopul colectării apelor meteorice de pe versant și dirijării lor către un sistem de canalizare, împiedicând astfel degradarea taluzurilor sau rambleurilor
599	Șanț pereat	Șanț protejat cu pavaj din bolovani, beton sau dale din beton prefabricate
600	Șapă de protecție	Strat de protecție contra infiltrației apei aplicat pe o suprafață, realizat de regulă din două elemente, unul izolator și celălalt de protecție
601	Șiroire	Fenomen de eroziune a unei suprafețe neprotejate provocat de apele care provin din precipitații atmosferice și care se scurg pe terenul în pantă
602	Șlam bituminos	Mixtură asfaltică realizată la rece cu emulsie bituminoasă și agregate naturale și utilizată pentru regenerarea și etanșarea suprafețelor bituminoase, protejarea suprafețelor de beton și a pavajelor de piatră fasonată

603	Șlefuire	Fenomen de lustruire, netezire a suprafețelor de uzură datorită circulației. Suprafața șlefuită nu mai este rugoasă
604	Șosea	Drum public situat în afara localităților

T

605	Taluz (plural taluzuri)	Suprafață înclinată a terasamentelor sau terenului natural care mărginește lateral un rambleu sau un debleu
606	Tasare relativă	Raportul dintre deplasarea verticală sub încărcări normale măsurată la diferite niveluri ale complexului rutier și diametrul cercului echivalent al suprafeței de încărcare
607	Tăvălug	Rulou metalic sau din beton utilizat pentru compactarea locală a materialelor (de exemplu mixturi asfaltice)
608	Terasamente	Totalitate a lucrărilor executate din pământ și pe sau în pământ sau din alte materiale provenite din roci sau subproduse industriale, în vederea realizării rambleurilor și debleurilor care constituie infrastructura drumurilor
609	Teren de fundare	Volum de rocă sau de pământ influențat de solicitările transmise de structura rutieră
610	Termoizolant (material)	Material sau dispozitiv care are proprietatea de a îngreuna sau împiedica transmiterea căldurii, permițând izolarea față de influențele termice exterioare
611	Termoregenerare	Tehnologie de îmbunătățire a caracteristicilor stratului de uzură prin încălzire, scarificare și reutilizarea corectată a materialului recuperat inclusiv aplicarea unui nou strat subțire din mixtură asfaltică care se recomandă să aibă caracteristici antiderapante
612	Termoreprofilare	Operație de recondiționare a suprafeței unei îmbrăcăminti bituminoase vechi (cu defecțiuni) prin încălzire, scarificare ușoară și compactare, fără a se ridica materialul vechi din îmbrăcăminte și fără adaos de material nou
613	Textură	Mod de alcătuire a solului, a unei roci etc. din punctul de vedere al formei, dimensiunilor și mai ales al aranjării componentelor și al raporturilor dintre aceștia (textură granulară, compactă, fibroasă etc.)
614	Tixotropie	Lichefiere reversibilă a unor geluri sub influența unor acțiuni mecanice
615	Torent	Curs de apă temporar, cu viteză și putere de eroziune mare, care apare în urma ploilor rezezi și abundente sau după topirea bruscă a zăpezii pe povârnișurile munților și dealurilor
616	Trafic de calcul	Număr de osii standard, cu sarcina pe osie de 115 kN, care circulă pe banda de circulație cea mai solicitată, echivalent vehiculelor care vor circula pe drumul proiectat pe perioada de perspectivă
617	Transport integrat	Transport accesibil care permite circulația liberă pe mai multe rețele, între care sunt posibile corespondențe, situat în interiorul unei amenajări urbane sau teritoriale concepute într-o manieră globală

618	Tranșee	Șanț de dimensiuni foarte mari, debleuri pentru construcția unor căi de comunicație terestre
619	Traseul drumului	Proiecția axei drumului pe suprafața terenului
620	Tratament bituminos	Lucrare de întreținere realizată pe o suprafață (partea carosabilă) prin una sau mai multe stropiri cu un liant bituminos urmate de acoperiri cu agregate naturale, de regulă concasate, și de cilindrare ușoară
621	Tratament bituminos la cald	Tratament bituminos realizat cu bitum încălzit la temperaturi ridicate (> 160 °C)
622	Tratament bituminos la rece	Tratament bituminos realizat cu emulsie bituminoasă la temperatura mediului ambiant (> 10 °C)
623	Tratament bituminos simplu	Tratament bituminos realizat printr-o singură stropire cu liant bituminos, urmată de o acoperire cu agregate naturale și cilindrare
624	Tratament bituminos dublu	Tratament bituminos realizat în două reprize de stropiri cu lianți, urmate de acoperiri cu agregate naturale și cilindrare. Prima acoperire se face cu agregate naturale grosiere iar a doua acoperire se realizează cu sort mărunt
625	Tratament bituminos multiplu	Tratament bituminos realizat din mai multe stropiri cu liant, urmate de acoperiri cu agregate naturale și cilindrare
626	Tratament bituminos dublu invers	Tratament bituminos aplicat de regulă pe îmbrăcăminte din beton de ciment constând dintr-o stropire cu liant, acoperire cu agregate naturale mărunte (3-8) urmată de cilindrare și o nouă stropire cu liant acoperit cu sort mai mare (8-16) și cilindrare
627	Trotuar	Partea laterală amenajată de-a lungul unei străzi, de regulă supraînălțată, destinată circulației pietonilor
628	Tuf vulcanic	Rocă formată prin întărirea depozitelor de cenușă vulcanică
629	Tunel rutier (plural tuneluri ...)	Galerie subterană care permite trecerea unui drum printr-un masiv de teren, pe sub nivelul solului sau pe sub apă

Ț

630	Țăruș	Piesă scurtă din lemn rotund, ascuțită la un capăt, care se poate bate în pământ pentru a marca un punct al unui traseu, al unei alinieri etc.

U

631	Umiditate	Raportul dintre masa apei conținută în porii unei cantități de pământ și masa particulelor solide din acea cantitate
632	Umiditate optimă de compactare	Umiditate pentru care, în cursul operației de compactare, se obține valoarea maximă a densității în stare uscată a pământului compactat pentru un lucru mecanic specific de compactare dat
633	Umplutură	Completare la nivelul proiectat cu pământ sau alte materiale, precum și efectuarea unor construcții de apărare situate deasupra nivelului terenului înconjurător

634	Unghiul taluzului natural	Unghi față de un plan orizontal sub care se așază liber un material granular
635	Uniformitate	Caracteristică a suprafeței unei îmbrăcămînți rutiere care are aceeași formă, aceeași înfățișare fără variații
636	Utilizator (rutier)	Persoană care folosește drumul pentru circulație, ca pieton sau prin intermediul unui vehicul
637	Uzura îmbrăcămînței rutiere	Reducere a grosimii îmbrăcămînței structurii rutiere sub acțiunea circulației rutiere

V

638	Variantă	1. Sector de drum provizoriu care permite continuitatea circulației rutiere în zona construirii unor lucrări de artă sau pe durata realizării unor lucrări de întreținere a complexelor rutiere ; 2. Diverse soluții tehnice analizate în cadrul unui studiu
639	Vâscozitate	Rezistența pe care un fluid supus la forfecare o opune la deplasarea straturilor care îl alcătuiesc
640	Vehicul agabaritic	Vehicul care depășește gabaritul standardizat sau sarcina admisă
641	Viabilitatea drumului	Proprietate a unui drum de a asigura condițiile necesare desfășurării normale, fără întreruperi a circulației rutiere
642	Viaduct	Lucrare de artă (pod), în general de lungime mare, care permite traversarea unei văi adânci de către un drum sau cale ferată
643	Vibrofinisor	Mașină specială care pune în operă mixturi asfaltice sau betoane de ciment în straturi de grosimi stabilite
644	Vibroforare	Operație de forare (găurire) prin vibrație cu vibroforeza
645	Viitură	Creștere și descreștere rapidă a debitului unui curs de apă din cauza ploilor torențiale, a topirii bruște a zăpezii, a ruperii unor baraje etc.
646	Viraj	Schimbare a direcției de mers
647	Viteza de rupere (a emulsiei)	Rapiditate cu care se rupe o emulsie bituminoasă în condiții determinate
648	Vitezometru	Instrument adaptat pentru măsurarea vitezei unui vehicul
649	Vizibilitate	Distanță maximă până la care poate fi văzut cu ochiul liber un obiect în condiții atmosferice date
650	Volatil	Substanță care se evaporă ușor
651	Vrac	Material care nu este ambalat (de exemplu ciment în vrac)

Z

652	Zestrea drumului	Totalitate a materialelor componente ale straturilor din structura rutieră

653	Zgura de haldă	Material format în principal dintr-un amestec de silicați care au proprietăți latent hidraulice. Se obține în procesul de elaborare a fontei în urma reacțiilor chimice care au loc la temperaturi înalte
654	Zgura granulată de furnal	Material care se obține prin răcirea bruscă a zgurei fluide la ieșirea din furnal, într-un jet de apă
655	Zid de sprijin	Construcție masivă rezistentă executată din materiale pietroase (piatră brută) sau beton de ciment pentru a prelua împingerea pământului și eventualele încărcări utile și a le transmite la teren, fie direct, fie prin intermediul unei fundații
656	Zona activă a terasamentelor	Adâncime până la care se resimt încărcările provenite din trafic
657	Zona de granulozitate	Suprafață dintre două curbe de granulozitate succesive, recomandată pentru obținerea calității dorite la un anumit material, de regulă compozit
658	Zona de protecție	Suprafață de teren situată de o parte și de alta a zonelor de siguranță, necesară protecției și dezvoltării viitoare a drumului
659	Zona de siguranță	Suprafață de teren, situată de o parte și de alta a amprizei drumului, destinată exclusiv pentru semnalizarea rutieră, pentru plantație rutieră sau alte scopuri legate de întreținerea și exploatarea drumului, pentru siguranța circulației sau pentru protecția proprietăților situate în vecinătatea drumului
660	Zona drumului	Suprafață de teren ocupată de drum și de lucrările aferente drumului constituită din ampriză, zonele de siguranță și zonele de protecție
661	Zona mediană	Fâșie de teren necirculabilă care separă cele două căi unidireționale ale autostrăzilor, de regulă amenajată cu plantații de arbuști, instalații pentru diminuarea efectului de orbire datorat luminii farurilor autovehiculelor, cu rol în amplasarea unor dispozitive de siguranță a circulației, stâlpi pentru portale de semnalizare, colectarea și evacuarea apelor etc.

Anexa
(informativă)

BIBLIOGRAFIE

STAS 1709/1-90	Adâncimea de îngheț în complexul rutier
STAS 1709/2-90	Prevenirea și remedierea degradărilor din îngheț-dezgheț
STAS 1963-81	Rezistența materialelor. Terminologie și simboluri
STAS 3950-81	Geotehnică. Terminologie
STAS 4032/2-92	Tehnica traficului rutier. Terminologie
STAS 4580-86	Lucrări de îmbunătățiri funciare. Terminologie
SR 4621-91	Hidrogeologie. Terminologie
STAS 5032-69	Hidrologie. Terminologie
STAS 5089-71	Produce din piatră naturală pentru construcții. Terminologie
STAS 5626-92	Poduri. Terminologie
SR 6232-96	Cimenturi, adaosuri minerale și aditivi. Clasificare și terminologie
STAS 8159-86	Sistematizarea teritoriului și a localităților. Terminologie
STAS 8289-90	Tuneluri. Clasificare și terminologie
STAS 10795/1-76	Tehnica traficului rutier. Metode de investigare a circulației
SR 10795-2:2001	Tehnica traficului rutier. Aparat pentru înregistrarea traficului rutier. Clasificare
STAS 10849-85	Lucrări de cale ferată. Infrastructura și suprastructura căii. Terminologie

(Pagină albă)

Membrii Comitetului Tehnic CT 187, " Drumuri ", care au participat la elaborarea prezentului standard:

Președinte:	dl Laurențiu STELEA	
Secretar:	dl Florin DASCĂLU	Administrația Națională a Drumurilor - AND
Reprezentant ASRO:	dna Mihaela Udran	
Membri:	dna Olga Achimescu	INCERTRANS - București
	dl Ștefan Cios	SEARCH CORPORATION
	dl Petre Dumitru	AND, Direcția Calitate
	dna Maria Lascu	AND, Siguranța Circulației
	dl Viorel Pau	SOROCAM
	dna Nadia Popescu	VIACONS - S.A. - București
	dna Adriana Raicu	AND, Direcția Calitate
	dl Constantin Romanescu	UTCB, Facultatea Căi Ferate
	dl Constantin Stelea	IPTANA - S.A. - București
	dl Manole Șerbulea	INCERTRANS - S.A.
	dna Marina Vasilescu	CESTRIN, Laboratoare AND
	dna Rada Varga	AND, Serviciul Tehnic

Anteproiectul standardului a fost elaborat de prof. dr. ing. Laurențiu NICOARĂ dr. ing. Florin BELC, dr. ing. Gheorghe LUCACI și dr. ing. Ion COSTESCU de la Universitatea "Politehnica" din Timișoara, Facultatea de Construcții și Arhitectură.

Un standard român nu conține neapărat totalitatea prevederilor necesare pentru contractare. Utilizatorii standardului sunt răspunzători de aplicarea corectă a acestuia.

Este important ca utilizatorii standardelor române să se asigure că sunt în posesia ultimei ediții și a tuturor modificărilor.

Informațiile referitoare la standardele române sunt publicate în *Catalogul Standardelor Române* și în *Buletinul Standardizării*.

Modificări după publicare:

Amendamentul	Buletinul Standardizării Nr/an	Punctele modificate

LEI 288000